

Mądre inwestycje

**Promowanie zrównoważonych inicjatyw rybackich
w ramach Europejskiego Funduszu Rybackiego**

Wrzesień 2008
WWF Polska

Mądre inwestycje

**Promowanie zrównoważonych inicjatyw rybackich
w ramach Europejskiego Funduszu Rybackiego**

Wrzesień 2008
WWF Polska

Mądre inwestycje

Promowanie zrównoważonych inicjatyw rybackich w ramach Europejskiego Funduszu Rybackiego

© WWF Polska 2008
Światowy Fundusz Na Rzecz Przyrody

Publikacja ta jest rozszerzonym tłumaczeniem
opublikowanej przez WWF European Policy Office
publikacji „Smart Investments. Promoting Sustainable
Fishing Initiatives under the European Fisheries Fund” 2007

Tłumaczenie: Alicja Brodowicz – Transue
Skład: Rafał Pudło
Redakcja techniczna tekstu: Ewa Milewska, Piotr Prędko

Publikacja jest dostępna na stronie internetowej:
**[http://www.wwf.pl/informacje/publikacje/
rybolowstwo/madre_inwestycje.pdf](http://www.wwf.pl/informacje/publikacje/rybolowstwo/madre_inwestycje.pdf)**

Za treść publikacji odpowiada WWF Polska

Polskie przykłady opracowali:

Wdrażanie systemu identyfikowalności surowców
i produktów rybnych – Pani mgr. inż. Olga Szulecka

Morskie obszary chronione jako narzędzie ochrony
ekosystemów i zarządzania rybołówstwem – dr Krzysztof Radtke

Monitoring zastosowania w rybołówstwie przemysłowym
selektywnych worków wykonanych z tkaniny o oczkach
obróconych o 90° (T90) – dr inż. Waldemar Moderhak

Projekt Innowacyjny w zakresie stymulowania wzrostu
produkcji materiału zarybieniowego cennych gatunków
ryb, ze szczególnym uwzględnieniem szczupaka
– dr Marek Łuczyński

Pan Karp – tradycyjny produkt ekologiczny
Prof. dr hab. Bogusław Zdanowski

Autorzy zdjęć:

Okladka	© WWF-Canon / Edward PARKER
Str. 4	© WWF-Canon / John E. NEWBY
Str. 8	© WWF-Canon / Isaac VEGA
Str. 10, 30	© WWF-Canon / Quentin BATES
Str. 12, 20	© WWF / Alfonso Rego
Str. 15, 16	© WWF-UK / S. Peplowski
Str. 18	© Agneta Blidnäs
Str. 22, 54, 60	© G. Okołów
Str. 24, 32	© WWF-Canon / Michel GUNTHER
Str. 26, 48	© WWF-Canon / Roger LeGUEN
Str. 28	© WWF-Canon / Jürgen FREUND
Str. 34, 40	© WWF-Canon / Edward PARKER
Str. 36	© WWF-Canon / Chris Martin BAHN
Str. 38	© Bob Mazzer
Str. 42	© WWF-Canon / Martin HARVEY
Str. 44, 46	© WWF-Canon / Mike R. JACKSON
Str. 50	© WWF-Canon / Ezequiel SCAGNETTI
Str. 52	© O. Szulecka
Str. 56	© H. Dąbrowski
Str. 58	© M. Łuczyński

SPIS TREŚCI

1. PRZEDMOWA.....	5
2. STRESZCZENIE.....	6
3. INFORMACJE OGÓLNE ORAZ CEL.....	7
4. EFR W SKRÓCIE.....	9
4.1 Dostępne środki.....	9
4.2 Priorytety EFR.....	10
4.3 Kto może skorzystać z EFR?.....	11
4.4 Jak wnioskować o finansowanie?.....	11
5. PRZYKŁADY MĄDRYCH INWESTYCJI.....	13
5.1 Kodeks postępowania dla zrównoważonego i odpowiedzialnego rybołówstwa, Dania....	14
5.2 Rybołówstwo przybrzeżne w Clyde, Wielka Brytania.....	16
5.3 Projekt: Inwestuj w ryby, Wielka Brytania.....	18
5.4 Regionalne współzarządzanie rybołówstwem w Halland, Szwecja.....	20
5.5 Inicjatywa współzarządzania rybołówstwem w Północnym Bohuslän, Szwecja.....	22
5.6 Rezerваты morskie, Hiszpania.....	24
5.7 Inicjatywy rozwoju turystyki rybackiej, Hiszpania.....	26
5.8 Bardziej selektywne i bezpieczne rybołówstwo (IMPSEL), Dania.....	28
5.9 Program rozwoju zrównoważonego rybołówstwa, Dania.....	30
5.10 Projekt badawczy NECESSITY, Europa.....	32
5.11 Inicjatywa „Łowienie śmieci w Morzu Północnym”.....	34
5.12 Urządzenie utylizujące odpady, Morze Północne.....	36
5.13 Inicjatywa ekoznakowania, Rada Zarządzania Zasobami Morskimi, Wielka Brytania.....	38
5.14 Stworzenie strony internetowej w celu monitorowania produktów rybołówstwa, Francja.	40
5.15 Regionalny marketing zatoki Cardigan, Zjednoczone Królestwo.....	42
5.16 Warsztaty degustacyjne, Francja.....	44
5.17 SeaNet – zwalczanie przyłówów, Australia.....	46
5.18 Z morza na stół, Australia.....	48
5.19 Konkurs WWF „Inteligentny sprzęt połowowy”, zasięg globalny.....	50
6. POLSKIE PRZYKŁADY.....	52
6.1 Wdrażanie systemu identyfikowalności surowców i produktów rybnych.....	52
6.2 Morskie obszary chronione jako narzędzie ochrony ekosystemów i zarządzania rybołówstwem.....	54
6.3 Monitoring zastosowania w rybołówstwie przemysłowym selektywnych worków wykonanych z tkaniny o oczkach obróconych o 90° (T90).....	56
6.4 Projekt Innowacyjny w zakresie stymulowania wzrostu produkcji materiału zarybieniowego cennych gatunków ryb, ze szczególnym uwzględnieniem szczupaka.....	58
6.5 Pan Karp – tradycyjny produkt ekologiczny.....	60
7. UWAGI KOŃCOWE.....	62
8. LISTA ORGANÓW PAŃSTW CZŁONKOWSKICH ZARZĄDZAJĄCYCH WSPARCIEM EFR.....	63

1. Przedmowa

WWF od dawna zdaje sobie sprawę ze znaczenia środków publicznych dla europejskiego sektora rybackiego. Środki te pomagają rybakom oraz społecznościom rybackim w adaptacji do szybko zmieniającej się rzeczywistości.

Ten rodzaj wsparcia finansowego, skierowany jest przede wszystkim do niewielkich i odizolowanych społeczności nadbrzeżnych, dla których ma zasadnicze znaczenie. Jednak środki pomocowe dla sektora rybackiego w dużym stopniu wykorzystywane były w przeszłości również na rzecz modernizacji oraz powiększenia floty rybackiej. Jest to główny problem, ponieważ zamiast pomagać społecznościom, dla których zostały przeznaczone, znaczna część dotacji na rzecz rybołówstwa w przewrotny sposób prowadzi do nadwyżki mocy połowowych flot rybackich oraz do nieuniknionego uszczuplania zasobów ryb. Krótkoterminowo, zyski mogą ulec doraźnemu zwiększeniu, jednak rozpatrując problem z perspektywy średnio i długoterminowej, można spodziewać się zmniejszonej rentowności. Innymi słowy, źle użyta pomoc publiczna może stanowić zagrożenie dla podstaw gospodarki rybackiej oraz społeczności przybrzeżnych. Europejski Fundusz Rybacki (EFR, ang. *European Fisheries Fund - EFF*), który wspiera europejski sektor rybacki środkami ok. czterech miliardów euro w latach 2007 – 2013, posiada ogromny potencjał mogący ułatwić społecznościom rybackim poprawę stanu poważnie naruszonych zasobów rybnych. Nowy system pomocowy został poprawiony w stosunku do poprzedniego w celu zredukowania negatywnego wpływu na środowisko oraz stworzenia nowych możliwości finansowania priorytetów środowiskowych. Fundusze mogą być wykorzystywane w szerokiej gamie działań, obejmującej na przykład ochronę środowiska w ramach unijnej Dyrektywy Siedliskowej oraz sieci obszarów chronionych

„Natura 2000”. Środki EFR mogą być także wykorzystywane do promowania produktów uzyskiwanych z zastosowaniem metod połowowych o niewielkim negatywnym wpływie na środowisko lub do certyfikacji produktów rybnych złowionych za pomocą przyjaznych środowisku narzędzi. Wydaje się jednak, że na działania te przeznaczano do tej pory ograniczone środki. Ponadto społeczności rybackie, będące głównym adresatem nowego funduszu, mogą często nie zdawać sobie sprawy z istnienia takich możliwości finansowania. Dlatego, choć pojawiła się okazja do korzystania z nowych środków pomocowych, istnieje także zagrożenie, że zastosowanie „starych” reguł inwestowania pociągnie za sobą nadmierną eksploatację mocno uszczuplonych zasobów rybnych.

WWF publikuje niniejszy poradnik w celach informacyjnych, aby przedstawić przyjazne środowisku sposoby wykorzystania funduszy europejskich w rybołówstwie. WWF uzyskał od wielu przedstawicieli sektora rybackiego na świecie przykłady działań, które w naszej opinii mogą kwalifikować się do uzyskania nakładów z EFR. Mamy nadzieję, że przykłady „Mądrych inwestycji” zainspirują szeroką grupę zainteresowanych stron uprawnionych do korzystania ze środków z EFR w Polsce oraz urzędników szczebla regionalnego i krajowego, a także agencje przygotowujące oraz opracowujące programy ubiegania się o wsparcie z EFR. Będziemy wdzięczni za opinie, czy poradnik spełnia powyższe cele. Chętnie skorzystamy z sugestii jak ulepszyć kolejne wersje tak, aby były bardziej użyteczne dla wszystkich stron zainteresowanych długofalową rentownością tej branży, jak również odnawialnością zasobów rybnych, od których branża ta jest zależna.

WWF Polska

2. Streszczenie

Niniejszy poradnik skierowany jest do licznej grupy zainteresowanych stron oraz organów decyzyjnych w polskim sektorze rybackim. Publikacja ilustruje, w jaki sposób w przeszłości w różnych krajach wykorzystywano środki publiczne w celu ochrony środowiska morskiego i promowania zrównoważonego rybołówstwa. Celem poradnika jest poszerzenie wiedzy na temat szerokiej gamy projektów kwalifikowanych do finansowania ze środków publicznych, w szczególności tych objętych zakresem działania Europejskiego Funduszu Rybackiego (EFR). Ponadto, poradnik

wskazuje jak wiele podmiotów posiada uprawnienia do korzystania z funduszy EFR. Poradnik przedstawia w skrócie najważniejsze założenia EFR, a następnie ilustruje różnorodne przykłady projektów zrealizowanych w Europie oraz poza nią. Przedstawiane są informacje na temat celu, zaangażowanych stron, struktury czasowej oraz wnioski z realizacji poszczególnych projektów. Poradnik zawiera też wnioski ogólne wraz z listą organów w poszczególnych krajach członkowskich UE zarządzających środkami pomocowymi z EFR.

3. Informacje ogólne oraz cel

Fundusze pomocowe na rzecz rybołówstwa oraz inne rodzaje pomocy strukturalnej służące ochronie środowiska morskiego odgrywają ogromną rolę w zrównoważonej eksploatacji zasobów morskich. Racjonalna eksploatacja tych zasobów może znacznie przyczynić się do długoterminowej rentowności tej branży, równocześnie wspierając ochronę środowiska morskiego oraz odnowę zasobów rybnych. Jednak w przeszłości fundusze pomocowe były często wykorzystywane w celu zwiększenia i modernizacji europejskiej floty rybackiej, co poskutkowało nadwyżką potencjału połowowego, a w konsekwencji naruszeniem stanu zasobów. Faktem jest, że większość europejskich zasobów rybnych jest nadmiernie eksploatowana dotyczy to ok. 81% zasobów¹. W rezultacie naukowcy przewidują, że przed rokiem 2050 może nastąpić całkowita zagłada wszystkich połowianych komercyjnie gatunków ryb².

W ostatnich latach fakty te doprowadziły do zmiany kierunków finansowania w celu stawienia czoła wyzwaniom środowiskowym stojącym przed branżą. Finansowy Instrument Wspierania Rybołówstwa, który działał do końca roku 2006, zawierał wiele pozytywnych inicjatyw finansowych. Jego miejsce zajął Europejski Fundusz Rybacki (EFR)³, ustanowiony przez Radę Unii Europejskiej w czerwcu 2006 r. Fundusz będzie działał do roku 2013 i ma za zadanie zwiększyć możliwości finansowania projektów wspierających zrównoważony rozwój europejskiego sektora rybackiego. Jednak EFR był

długo przedmiotem dyskusji, a zasadność niektórych działań była kwestionowana. Spór dotyczył w szczególności wykorzystywania środków EFR do budowy nowych jednostek pływających oraz zakupu nowych silników. Jedną z głównych uwag krytycznych ze strony organizacji ekologicznych dotyczyła tego, w jaki sposób Komisja Europejska oraz inne strony będą mogły zapewnić, że nie dochodzi do zwiększenia potencjału połowowego w wyniku wymiany silników we flocie unijnej⁴.

Jako że żadne z działań EFR nie jest obowiązkowe, każdy kraj członkowski może ustanowić własne priorytety krajowe i w konsekwencji wybrać działania podlegające finansowaniu. W związku z powyższym, wpływ EFR w jego obecnej formie jest w znacznej mierze określany przez kraje członkowskie UE, w zgodności z ich krajowymi planami strategicznymi i programami operacyjnymi oraz przez propozycje projektów opracowywanych przez zainteresowane strony sektora rybackiego. Mając na względzie, że przełowienie pociąga za sobą bezpośrednie, negatywne skutki społeczne i środowiskowe kraje członkowskie oraz wszystkie zainteresowane strony powinny postępować w szczególnie odpowiedzialny sposób. Cel ten można osiągnąć poprzez zapewnienie, że możliwości finansowania oferowane w ramach EFR są wykorzystywane do realizacji projektów, które promują odpowiedzialne praktyki w sektorze rybołówstwa.

¹ <http://europa.eu.int/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/06/931&type=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=en>.

² Artykuł „Impact of Biodiversity Loss on Ocean Ecosystem Services” opublikowany w czasopiśmie „Science” (11/06).

³ Rozporządzenie Rady (WE) nr 1198/2006 z dnia 27 lipca 2006 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rybackiego: http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/en/oj/2006/l_223/l_22320060815en00010044.pdf.

⁴ Patrz wspólne stanowisko organizacji pozarządowych na temat Propozycji dot. EFR: http://assets.panda.org/downloads/20060515_ngo_position_eff.pdf.

4. EFR w skrócie

4.1 Dostępne środki

EFR stwarza rozległe możliwości dla europejskiego sektora rybackiego. W roku 2004 dla EFR ustanowiono budżet wynoszący 3.849 miliarda euro⁵. Fundusz będzie działać przez siedem lat. Ponadto, kraje członkowskie UE dofinansowują poszczególne projekty, co znacznie zwiększa kwoty przeznaczone dla sektora rybackiego. Jedną z zasad przewodnich EFR jest koncentracja finansowania w słabiej rozwiniętych regionach UE - zwanych „regionami konwergencji”. W tym celu, dla „regionów konwergencji” w oparciu o uzyskane dane w ramach EFR przeznaczono ok. 2.6 miliarda euro. Poniższa tabela przedstawia alokację funduszy w krajach członkowskich, z podziałem dostępnych kwot na regiony objęte celem „konwergencji” oraz regiony objęte celem innym niż „konwergencja” w ciągu kolejnych siedmiu lat.

Tabela 1: Podział środków finansowych z EFR od 1 stycznia 2007 r. do 31 grudnia 2013 według cen z roku 2004 (w euro)

Państwo członkowskie	Regiony objęte celem „konwergencja”	Regiony nieobjęte celem „konwergencja”	Ogółem
Austria	167.228	4.500.253	4.667.481
Belgia		23.301.312	23.301.312
Bułgaria	70.406.354		70.406.358
Cypr		17.500.989	17.500.989
Czechy	24.003.691		24.003.691
Dania		118.606.682	118.606.682
Estonia	74.632.182		74.632.182
Finlandia		35.001.972	35.001.972
Francja	30.389.485	161.309.090	191.698.575
Niemcy	86.073.715	52.352.951	138.426.666
Grecja	157.293.830	27.501.551	184.795.381
Węgry	30.399.339	496.000	30.895.339
Irlandia		37.502.115	37.502.115
Włochy	282.489.352	94.105.302	376.594.654
Łotwa	110.369.814		110.369.814
Litwa	48.418.135		48.418.135
Malta	7.435.476		7.435.476
Holandia		43.102.430	43.102.430
Polska	651.791.012		651.791.012
Portugalia	198.766.492	20.001.128	218.767.620
Rumunia	202.556.179		202.556.179
Słowacja	11.242.552	892.801	12.135.353
Słowenia	19.330.990		19.330.990
Hiszpania	840.215.806	165.209.310	1.005.425.116
Szwecja		48.502.732	48.502.732
Wielka Brytania	29.335.019	84.004.734	122.339.753
Wsparcie techniczne			30.791.993
Ogółem (w euro)	2.611.354.118	933.891.352	3.949.000.000

⁵ Jest to kwota 4,3 miliarda euro biorąc pod uwagę inflację do czerwca 2007 r.

4.2 Priorytety EFR

Zgodnie z postanowieniami Komisji Europejskiej, głównymi celami EFR są:

- Wspieranie głównych założeń Wspólnej Polityki Rybackiej (WPR), szczególnie tych uzgodnionych w wyniku reformy przeprowadzonej w roku 2002. Założenia te obejmują zapewnienie zrównoważonej eksploatacji zasobów rybnych oraz utrzymanie równowagi pomiędzy tymi zasobami oraz potencjałem połowowym floty rybackiej UE;
- Umocnienie konkurencyjności oraz ekonomicznej rentowności przedsiębiorców w sektorze;
- Promowanie przyjaznych dla środowiska metod połowów oraz produkcji;
- Zapewnienie odpowiedniego wsparcia osobom zatrudnionym w sektorze;
- Ułatwianie różnicowania działalności gospodarczej w obszarach wykonywania rybołówstwa.

Aby osiągnąć powyższe cele, EFR wyznaczył pięć następujących „Osi Priorytetowych”:

1. Adaptacja wspólnotowej floty rybackiej do dostępnych zasobów;
2. Akwakultura, rybactwo śródlądowe, przetwórstwo oraz promocja rynku produktów rybołówstwa i akwakultury;
3. Działania służące wspólnemu interesowi (np. zrównoważone zarządzanie, ochrona środowiska, przejrzystość rynku, współpraca);
4. Zrównoważony rozwój obszarów zależnych od rybactwa;
5. Pomoc techniczna umożliwiająca udzielenie pomocy EFR.

Dofinansowanie może objąć szeroką gamę działań w ramach każdego priorytetu.

Biorąc pod uwagę niski poziom zasobów rybnych w obrębie wód UE, WWF uważa działania w ramach Osi Priorytetowej 3 („Działania służące wspólnemu interesowi”) oraz Osi Priorytetowej 4 („Zrównoważony rozwój obszarów zależnych od rybactwa”) za szczególnie ważne z uwagi na możliwości promowania zrównoważonego rybołówstwa w obrębie Unii Europejskiej. Poradnik ogranicza się do przedstawienia działań, które mogą kwalifikować się do finansowania w obrębie tych dwóch osi. Na wybór ten wpłynął fakt, że często brakuje wystarczającej wiedzy oraz świadomości dotyczącej możliwości finansowania w odniesieniu do działań tego typu.

W ramach **Osi Priorytetowej 3** udostępniona jest pomoc dla projektów przyczyniających się do zrównoważonego zarządzania lub ochrony zasobów, działań umacniających przejrzystość rynku lub propagujących współpracę pomiędzy naukowcami i przedsiębiorcami w sektorze rybołówstwa. Przykłady takich projektów obejmują ochronę środowiska w ramach przedsięwzięcia Natura 2000, promocję produktów uzyskanych z zastosowaniem metod połowowych o niewielkim wpływie na środowisko, znakowanie oraz certyfikację produktów złowionych lub wyhodowanych przy użyciu metod przyjaznych dla środowiska, projekty pilotażowe mające na celu opracowanie oraz sprawdzenie metod usprawniających selektywność oraz redukcję przyłówów, odrzutów oraz szkód wyrządzanych środowisku.

W ramach **Osi Priorytetowej 4** stwierdza się, że europejski sektor rybacki cechuje się uszczuplonymi zasobami rybnymi, zredukowanymi połowami, spadającymi dochodami oraz utratą miejsc pracy. Ma to znaczny wpływ na obszary zależne od rybactwa, które w wielu przypadkach posiadają ograniczone możliwości stworzenia alternatywnych miejsc pracy. W konsekwencji, działania w ramach Osi Priorytetowej 4 mają na celu wspieranie obszarów zależnych od rybactwa w celu zmniejszenia ich finansowej zależności od sektora rybackiego. Podobnie jak inicjatywy LEADER⁶ oraz PESCA⁷ oparte na terytorialnym podejściu oddolnym, finansowanie w ramach EFR może być wykorzystywane do promowania działań związanych z określonymi potrzebami rozwoju wspomnianych obszarów zależnych od rybactwa. Projekty mogą obejmować restrukturyzację, przekierowanie oraz dywersyfikację działań gospodarczych. Cel ten można osiągnąć poprzez promowanie ekoturystyki, ochronę środowiska przybrzeżnego i morskiego oraz ochronę naturalnego i architektonicznego dziedzictwa łowisk oraz obszarów przybrzeżnych.

4.3 Kto może skorzystać z EFR

Rozporządzenie w sprawie EFR nie definiuje wyraźnie podmiotów mogących ubiegać się o finansowanie. Kraje członkowskie UE proszone są jednak o informowanie potencjalnych beneficjentów o możliwościach, jakie oferuje program oraz o zasadach i metodach regulujących dostęp do finansowania. W tym względzie rozporządzenie w sprawie EFR szczegółowo wymienia organizacje związane z sektorem rybołówstwa. Do grupy tej należą: organizacje działające w obrębie produkcji, przetwarzania, rynku produktów rybołówstwa oraz akwakultury, organizacje zawodowe, partnerzy gospodarczy oraz społeczni, podmioty związane

z promowaniem równości płci oraz organizacje pozarządowe, łącznie z organizacjami zajmującymi się ochroną środowiska⁸. W odniesieniu do pewnych przedsięwzięć – na przykład szkoleń lub wsparcia w procesie zakupu jednostek pływających – beneficjenci muszą spełnić dodatkowe kryteria.

4.4 Jak wnioskować o finansowanie

Dodatkowe informacje dotyczące sposobu wnioskowania o finansowanie najlepiej uzyskać poprzez kontakt z krajowymi organami administracyjnymi odpowiedzialnymi za wdrażanie EFR. W Polsce za wydatkowanie środków w ramach Europejskiego Funduszu Rybackiego na lata 2007 – 2013 odpowiedzialne jest Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Wszystkie informacje na temat sposobów ubiegania się o finansowanie w ramach EFR można uzyskać w Departamencie Rybołówstwa. Ponadto informacje o samym programie znajdują się na stronie internetowej <http://www.minrol.gov.pl/>

Przed przedstawieniem swoich pomysłów i złożeniem propozycji projektów, zainteresowane strony reprezentujące sektor rybołówstwa powinny zapoznać się z Narodową Strategią Rybołówstwa oraz Programem Operacyjnym dla sektora rybołówstwa w celu uzyskania dodatkowych informacji na temat priorytetów krajowych oraz środków dostępnych w ramach każdej osi priorytetowej. Umożliwi to także dokładne określenie kroków koniecznych do podjęcia w procesie składania wniosku. Zalecany jest również kontakt z krajowym podmiotem odpowiedzialnym za wdrażanie EFR: Agencją Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

⁶ Inicjatywa LEADER (obecnie LEADER+) jest finansowana z funduszy strukturalnych UE oraz ma celu pomoc podmiotom z obszarów wiejskich w określeniu długoterminowego potencjału ich lokalnego regionu: http://ec.europa.eu/agriculture/rur/leaderplus/index_en.htm.

⁷ Wspólnotową Inicjatywę PESCA realizowano w latach 1994 – 1999; jej celem było wspieranie sektora rybackiego w pomyślnym odchodzeniu od rybactwa poprzez zróżnicowanie działań rybaków oraz stwarzanie nowych możliwości zatrudnienia.

⁸ Rozporządzenie w sprawie EFR (1198/2006), art. 51.

5. Przykłady mądrych inwestycji

Niniejsza część stanowi kompilację historycznych oraz bieżących przykładów mądrych inwestycji zrealizowanych w sektorze rybołówstwa. Pierwsza część przedstawia przykłady z Europy, podczas gdy druga zawiera omówienie przykładów z innych części świata.

Zapoznając się z przykładami należy pamiętać, że wpływ środowiskowy, społeczny oraz gospodarczy dotacji dla sektora rybołówstwa znacznie różni się w zależności od typu dotacji oraz kontekstu, w jakim dotacja została zastosowana. Różne

rodzaje dotacji dla branży rybołówstwa mogą mieć odmienny wpływ w zależności od sposobu zarządzania oraz stanu zasobów⁹. Szczegółowa interpretacja wpływu środowiskowego, społecznego oraz gospodarczego wybranych projektów pozostaje poza obszarem zainteresowania niniejszego przewodnika. Przedmiotem analizy jest kilkanaście inicjatyw, których celem nie było zwiększenie potencjału lub nakładu połowowego, lecz zróżnicowanie lokalnych możliwości zatrudnienia, promowanie programów certyfikacji oraz usprawnienie metod połowowych.

⁹ Program Środowiskowy Organizacji Narodów Zjednoczonych (United Nations Environmental Programme – UNEP) „Analysing the Resource Impact of fisheries Subsidies: A Matrix Approach”, Genewa 2004: <http://www.unep.ch/etb/publications/fishierSubsidiesEnvironment/AnaResImpFishSubs.pdf>.

5.1 Kodeks postępowania dla zrównoważonego i odpowiedzialnego rybołówstwa, Dania

Główny cel:

Opracowanie kodeksu postępowania dla zrównoważonego i odpowiedzialnego rybołówstwa na przykładzie rybołówstwa pelagicznego.

Kraj/obszar geograficzny:

Dania

Okres obowiązywania:

2006 - 2008

Współpraca:

Projekt realizowany jest wspólnie przez duńskie Ministerstwo ds. Żywności, Rolnictwa oraz Rybołówstwa oraz inne zainteresowane strony, łącznie z instytucjami zarządzającymi rybołówstwem, jednostkami badawczymi, sektorem rybołówstwa oraz sektorem przetwórstwa produktów rybnych, a także organizacjami pozarządowymi.

Jednostka koordynująca/organizacyjna:

Instytut ds. Zarządzania Rybołówstwem i Rozwoju Wspólnot Przybrzeżnych (Institute for Fisheries Management and Coastal Community Development – IFM).

Instrument pomocy finansowej:

Program UE dla Instrumentu Wspierania Rybołówstwa oraz Departament Żywności, Rybołówstwa oraz Agrobiznesu duńskiego Ministerstwa ds. Żywności, Rolnictwa i Rybołówstwa.

Osoba kontaktowa:

Soeren Eliassen, se@ifm.dk,
+45 98 94 28 55

Informacje ogólne

Pomimo, że na szczeblu międzynarodowym i europejskim istnieją już kodeksy postępowania w zakresie zrównoważonego rybołówstwa, Dania takiego kodu nie posiada. Projekt jest jednym z czterech projektów finansowanych przez Program Rozwoju Zrównoważonego Rybołówstwa¹⁰ i ma na celu opracowanie kodeksu postępowania w odniesieniu do zrównoważonego oraz odpowiedzialnego rybołówstwa w Danii.

Cele projektu

Integracja celów rynkowych oraz celów zarządzania w procesie tworzenia przez rybaków określonego kodeksu postępowania dla działalności połowowej.

W ramach projektu przeprowadzona zostanie analiza oczekiwań i wymagań związanych ze zrównoważonym i odpowiedzialnym rybołówstwem w odniesieniu do podmiotów zajmujących się zarządzaniem, administracją publiczną oraz rynkiem centralnym, takich jak np.: wielkie europejskie sieci supermarketów. W konsekwencji, projekt dostarczy rybakom informacji o znaczeniu kodeksu postępowania. Celem jest określenie, czy kodeks może mieć wpływ na stosowanie bardziej odpowiedzialnego zarządzania zasobami przez rybaków oraz czy może wspomagać próby uzyskania większych zysków z połowów. Ogólny zarys kodeksów postępowania oraz szczegółowy kodeks postępowania dla rybołówstwa pelagicznego zostanie opracowany na podstawie dyskusji z rybakami oraz ich organizacjami. Projekt kładzie nacisk na zaangażowanie rybaków w opracowanie kodeksu oraz na ich prawa własności w odniesieniu do kodeksu. Ponieważ kodeks wiąże się w bezpośredni sposób z codzienną praktyką rybacką, uzasadniony jest udział rybaków w procesie jego tworzenia.

¹⁰ Patrz Mądra inwestycja „Program rozwoju zrównoważonego rybołówstwa”, str. 30

Opis projektu

Projekt obejmuje cztery fazy:

- Analiza tendencji w aspekcie wymagań i oczekiwań związanych ze zrównoważonym rybołówstwem ze strony rynku centralnego oraz systemu zarządzania;
- Opracowanie ogólnych ram kodeksów postępowania w duńskim rybołówstwie. Kwestia ta zostanie przedyskutowana z przedstawicielami sektora rybackiego, przetwórstwa oraz administracji;
- Opracowanie szczegółowego kodeksu postępowania dla zrównoważonego i odpowiedzialnego rybołówstwa w duńskim rybołówstwie pelagicznym. Zespół projektowy pomoże rybakom z sektora oraz Duńskiej Organizacji Producentów w stworzeniu ich własnego kodeksu postępowania;
- Prezentacja doświadczeń uzyskanych w ramach projektu poprzez konferencję, artykuły oraz foldery wyznaczające wytyczne dla ram tworzenia kodeksów postępowania dla zrównoważonego i odpowiedzialnego rybołówstwa oraz wyjaśnienie, w jaki sposób zaangażować rybaków w propagowanie zrównoważonego rybołówstwa.

Przyszłość projektu

Projekt prawdopodobnie przekształci się w ciągły proces łączenia kodeksu postępowania rybaków z działaniami sektora przetwórstwa. Rybacy będą mogli czerpać korzyści z kodeksu jedynie wtedy, gdy zostanie on rozpowszechniony na rynku w obrębie całego łańcucha rynkowego.

Wyciągnięte wnioski

Wydaje się, że rośnie nacisk ze strony rynku na stosowanie zrównoważonych praktyk w połowach ryb. Organizacje rybaków postrzegają kodeks postępowania jako narzędzie umacniające ich rolę w dyskusjach prowadzących do powszechnego zrozumienia kwestii „zrównoważonego rybołówstwa”.

5.2 Rybołówstwo przybrzeżne w Clyde, Wielka Brytania

Główny cel:

Zapewnienie przyszłości dla rybołówstwa przybrzeżnego w Clyde poprzez promowanie zrównoważonego rybołówstwa.

Kraj/obszar geograficzny:

Wielka Brytania, Szkocja

Okres obowiązywania:

Projekt został zainaugurowany przez projekt rozwoju rybołówstwa w Clyde (Clyde Fisheries Development Project) na wystawie Fishing 2005, która odbyła się w Glasgow. Początkowo środki pozyskano do września 2007 r., zaś niedawno złożony został wniosek o dalsze dofinansowanie.

Współpraca:

Projekt realizowany jest wspólnie przez przedstawicieli szkockiego oddziału organizacji WWF Szkocja (WWF Scotland), Stowarzyszenia Rybaków z Clyde (Clyde Fishermen's Association – CFA), szkockiej agencji ds. ochrony dziedzictwa naturalnego (Scottish Natural Heritage – SNH), organizacji Seafish, Północno-irlandzką Federację Rybaków (Northern Ireland Fishermen's Federation – NIFF), organizacji Clyde and South West Static Gear Association – CSWSGA, Uniwersyteckiej Stacji Morskiej w Millport (University Biological Station Millport – UMBSM) oraz Federacji ds. Żywności i Napojów (Food and Drink Federation – FDF).

Jednostka koordynująca/organizacyjna:

Organizacja Seafish odegrała znaczącą rolę w początkowej koordynacji projektu oraz funkcjonowała jako jednostka zatrudniająca koordynatora projektu. W momencie, gdy zapewnione zostały środki finansowe dla projektu, koordynator projektu przejął zarządzanie projektem w imieniu komitetu sterującego partnerów.

Instrument pomocy finansowej:

Głównym instrumentem finansującym projekt był Finansowy Instrument Wspierania Rybołówstwa - FIWR (*Financial Instrument for Fisheries Guidance – FIFG*). Kwota wnioskowana dla pierwotnego projektu wynosiła 117.000 funtów (ok. 170.000 euro), zaś wyznaczony koordynator projektu miał kontynuować gromadzenie funduszy. Takie rozwiązanie umożliwiło uzyskanie finansowania z innych źródeł. Środki z FIWR umożliwiły także wspieranie projektu „Zrównoważony łańcuch dostaw” (*Sustainable Supply Chain*), w ramach którego zatrudniane są obecnie dwie osoby analizujące skład połowów z łowisk Clyde; środki stanowią 173.000 funtów (ok. 253.000 euro). Został także złożony wniosek o środki z FIWR na wsparcie starań o wstępne oraz pełne oszacowanie liczebności na łowiskach homarca w celu uzyskania certyfikatu Rady Zarządzania Zasobami Morskimi (*Marine Stewardship Council – MSC*). Jest to mniejsza kwota stanowiąca 26.000 funtów (ok. 38.000 euro).

Strona internetowa:

www.gla.ac.uk/Acad/Marine/CFDP

Osoba kontaktowa:

Helen McLachlan,
Hmclachlan@wwfscotland.org.uk

Informacje ogólne

W aspekcie historycznym sieja oraz zasoby pelagiczne, a w szczególności śledź, odgrywały znaczącą rolę dla rybołówstwa w Clyde. Jednak zasoby te zmniejszyły się w ciągu ostatnich dwudziestu lat, głównie na skutek nadmiernych połowów. Stado homarca *Nephrops norvegicus*, znanego także jako krewetka z Zatoki Dublińskiej (Dublin Bay Prawn), szkocka langustynka (Scottish Langoustine) lub po prostu krewetka, pozostaje nadal w dobrej kondycji. Czynione są starania, by zapewnić możliwość prowadzenia połowów homarca jeszcze przez długie lata, otrzymując z nich zrównoważone produkty wysokiej jakości. Rozważa się również możliwość odbudowy innych łowisk na tym terenie.

Cele projektu

Jest to pierwszy projekt tego rodzaju w Szkocji; jego celem jest stworzenie lepszej przyszłości dla łowisk Clyde. Cel ten zostanie osiągnięty poprzez zachęcanie rybaków, naukowców oraz organizacji ekologicznych do wspólnej pracy na rzecz tworzenia lokalnego rybołówstwa na bazie zrównoważonego rozwoju.

Opis projektu

Jest to projekt angażujący wiele zainteresowanych stron i zmierzający do stworzenia takiego modelu przyszłego zarządzania łowiskami, w którym rozwijający się przemysł rybny bazować będzie na surowcu pozyskiwanym w sposób zrównoważony. Poprzez wspólne działania projekt prowadzony w Clyde może pomóc w zapewnieniu zrównoważonej przyszłości dla rybołówstwa w tym rejonie, w konsekwencji przynosząc korzyści zarówno lokalnym społecznościom jak i środowisku morskemu. W trakcie trwania projektu, współpraca międzysektorowa obejmuje różnorakie działania rozwojowe oraz badawcze. Najważniejsze cele tej współpracy to:

- Analiza lokalnych połowów, zasobów rybnych oraz środowiskowych efektów połowów;
- Opracowanie oraz promowanie najlepszych praktyk w prowadzeniu oraz zarządzaniu rybołówstwem w Clyde, łącznie z zestawem standardów jakościowych oraz środowiskowych;
- Nadzór nad programem rozwojowym w celu osiągnięcia zrównoważonego rozwoju oraz poprawy długofalowych perspektyw społecznych i gospodarczych dla rybołówstwa oraz podmiotów zależnych od rybołówstwa;

- Określenie sposobów doskonalenia celów związanych ze zrównoważonym rozwojem na przestrzeni poszczególnych lat;
- Identyfikacja priorytetów badań oraz ułatwianie prowadzenia badań w związku z uzgodnionym programem rozwojowym.

Przyszłość projektu

Proces finansowania projektu skończył się we wrześniu 2007 roku. Jednak Komitet Sterujący projektu silnie popiera kontynuację oraz rozszerzenie prac, które zostały zainicjowane w jego ramach. Uzgodniono, że należy starać się o finansowanie w celu kontynuacji projektu; zainteresowane strony mają nadzieję, że uda się zdobyć środki poprzez wniosek złożony do Grants Scheme of Seafish w Wielkiej Brytanii. Zawarta we wniosku propozycja obejmuje okres trzech lat. Taki termin realizacji pozwoliłby na nadzorowanie oceny oraz uzyskanie certyfikatu Rady Zarządzania Zasobami Morskimi (MSC) dla połowów homarca w Clyde. Pozwoliłoby to także na objęcie projektem innych, ważnych połowów w rejonie Clyde – połowów przegrzebków. Szkocja jest w trakcie wdrażania nowego systemu zarządzania połowami przybrzeżnymi i istnieje szansa, że Clyde mogłoby odegrać rolę doradczą w tej nowej strukturze zarządzania. Prace będzie można podjąć w następnej fazie projektu.

Wyciągnięte wnioski

Należy szybko opublikować dane dotyczące projektu, aby zainteresowane strony były dobrze poinformowane. Niezwykle ważne jest, na przykład, opracowanie kompleksowej strony internetowej. Najlepszym rozwiązaniem byłaby prezentacja wymiernych rezultatów potwierdzających opublikowane informacje w odpowiednim czasie, jednak w wielu przypadkach jest to trudne do zrealizowania. Większość sukcesów osiągniętych w ramach projektu w Clyde związanych jest z komunikacją.

W odniesieniu do wsparcia finansowego, fundusze pochodzące z FIWR odegrały znaczącą rolę nie tylko w zapewnieniu środków, ale także w pozyskaniu dodatkowych funduszy z innych źródeł. Należy pamiętać, że nawiązanie dobrego porozumienia z krajowym administratorem ds. FIWR w sprawie innych propozycji projektu zwiększy szanse na pomyślne rozpatrzenie ofert pomocy finansowej.

5.3 Projekt: Inwestuj w ryby, Wielka Brytania

Główny cel:

Znalezienie, przy udziale zainteresowanych stron, najlepszych metod zrównoważonego zarządzania rybołówstwem w południowo-zachodniej Anglii.

Kraj/obszar geograficzny:

Zjednoczone Królestwo, przybrzeżne obszary południowo-zachodniej Anglii (Morze Celtyckie, Kanał La Manche oraz zachodnie dopływy).

Okres obowiązywania:

2004 - 2007

Współpraca:

Projekt skupiał zainteresowane strony, dla których przyszłość rybołówstwa w południowo-zachodniej Anglii ma bezpośrednie znaczenie. Byli to przetwórcy, restauratorzy, komercyjny przemysł rybny, sprzedawcy detaliczni, organizacje pozarządowe działające na rzecz środowiska, organy rządowe oraz wędkarze.

Jednostka koordynująca/organizacyjna:

„Inwestuj w ryby” był oryginalnym pomysłem opracowanym przez Marks & Spencer, Krajową Federację Organizacji Rybackich (National Federation of Fishermen's Organisations) oraz WWF. Projekt prowadzony był przez komitet sterujący złożony z przedstawicieli wszystkich organizacji partnerskich.

Instrument pomocy finansowej:

Całkowita wartość finansowania wyniosła 1,6 miliona funtów (ok. 2,3 miliona euro) łącznie ze współfinansowaniem unijnym poprzez FIWR, finansowaniem z innych sektorów publicznych oraz prywatnych, a także wsparciem ze strony partnerów komitetu sterującego.

Strona internetowa:

www.investinfish.org

Osoba kontaktowa:

Heather Squires,
hsquires@investinfishsw.org.uk

Informacje ogólne

Rybołówstwo oraz gałęzie przemysłu związane z rybołówstwem stanowią fundamentalną część gospodarki południowo-zachodniej Anglii, jej społeczności oraz środowiska naturalnego. Dochody z rynku rybnego w tym regionie osiągają wartość 165 milionów GBP (ok. 239 milionów euro) rocznie. Bezpośrednie zatrudnienie w sektorze to 1.800 miejsc pracy (zatrudnienie pośrednie osiąga podobną wartość). Jednak stan wielu zasobów rybnych mógłby ulec poprawie, co pozwoliłoby lokalnej gospodarce na uzyskanie dodatkowych korzyści oraz zagwarantowałoby nowe lokalne miejsca pracy. Badania wykazują, że zmiany w zarządzaniu zasobami rybnymi w obrębie Kanału La Manche mogą zwiększyć opłacalność połowów przy jednoczesnym utrzymaniu lub zwiększeniu ilości ryb.

Cele projektu

Maksymalizacja potencjału regionalnych zasobów ryb. Celem było wytyczenie kierunku zrównoważonego rozwoju rybołówstwa w południowo-zachodniej Anglii. Cel ten można osiągnąć poprzez opracowanie i sprawdzenie metod gwarantujących bezpieczeństwo branży rybołówstwa, społeczności lokalnej oraz środowiska morskiego. Rozwój oraz wykorzystanie modeli naukowych był ważnym narzędziem dla osiągnięcia celu.

Opis projektu

Projekt „Inwestuj w ryby” składał się z następujących etapów:

- Konsultacje – szczegółowe konsultacje ze społecznością lokalną oraz zainteresowanymi

stronami w trakcie projektu doprowadziły do wytworzenia prawdziwego podejścia „od podstaw”. Konsultacje wiązały się z opracowaniem rekomendacji dla rybołówstwa, biorąc pod uwagę różne opinie podmiotów zainteresowanych zarządzaniem połowami oraz środowiskiem morskim. Etap ten skupiał rybaków, wędkarzy, sprzedawców detalicznych, restauratorów, przetwórców, samorządy oraz społeczność mieszkającą w tym rejonie;

- Informacje techniczne – zadbano o to, aby prezentowane informacje natury społecznej, gospodarczej oraz środowiskowej były w pełni fachowe. Za pomocą projektu zainteresowane strony otrzymują ważne informacje naukowe umożliwiające identyfikację oraz ustalenie priorytetów w odniesieniu do poprawy stanu łowisk w południowo-zachodniej Anglii;
- Modelowanie – wykorzystano modelowanie komputerowe w celu weryfikacji metod oraz skonstruowania pakietów metod zapewniających osiągnięcie maksymalnych korzyści. Takie pakiety metod porównywane były pomiędzy sobą w odniesieniu do kluczowego kryterium odnawialności i zrównoważonego rozwoju;
- Konsensus – wybór metod zapewniających najlepsze rezultaty dla południowo-zachodniej Anglii zostanie dokonany po przejrzystych konsultacjach przeprowadzonych przez członków sektorowego komitetu sterującego w podległych im rejonach;
- Realizacja – projekt pozwoli na opracowanie planu wyznaczającego ważne kroki w realizacji preferowanych metod;
- Wspólne wnioski – zdobyta wiedza zostanie upubliczniona. Model naukowy wypracowany w trakcie projektu może zostać rozszerzony na inne części Unii Europejskiej z odpowiednimi modyfikacjami. Wykorzystanie modelu będzie promowane.

Przyszłość projektu

Projekt prezentuje innowacyjne oraz wyjątkowe podejście „oddolne” do kwestii zarządzania rybołówstwem. Jeżeli projekt osiągnie sukces, rządowe organy decyzyjne otrzymają sprawdzone metody gwarantujące bardziej zrównoważone zarządzanie połowami, uzgodnione pomiędzy najważniejszymi grupami zainteresowanych stron.

Ponadto, projekt stworzy model rozwiązywania konfliktów oraz podejmowania decyzji odpowiedni dla innych lokalizacji na terenie Unii Europejskiej, łącznie z Regionalnymi Radami Doradczymi, które obecnie udzielają zaleceń dla Komisji Europejskiej w sprawach związanych z zarządzaniem rybołówstwem. Wypracowany model może być także skutecznym narzędziem dla tych grup podczas badania i oceny metod zarządzania w perspektywie długoterminowej.

Wyciągnięte wnioski

- Wspólna praca na rzecz rozwiązania problemu wymaga zaangażowania, akceptacji oraz wypracowania zaufania pomiędzy poszczególnymi partnerami. To z kolei wymaga czasu oraz zaufania, nawet przy niskim poziomie zaangażowania. Nieustanna akceptacja środowiska jest także niezbędna w celu wdrożenia rekomendacji;
- Projekt „Inwestuj w ryby” w południowo-zachodniej Anglii stworzył platformę dialogu oraz zainicjował debatę pomiędzy różnymi sektorami, przy wyjątkowym podejściu partnerskim opartym na myśleniu oddolnym w odniesieniu do zarządzania rybołówstwem. Takie podejście wymaga odpowiednich narzędzi ułatwiających promowanie dialogu oraz osiągnięcie konsensusu;
- Współpraca oraz dyskusje prowadzone w ramach dialogu partnerskiego odegrały ważną rolę, prowadząc do powstania silnych relacji, kontynuowanych poza projektem. Krajowe oraz międzynarodowe powiązania należy utrzymywać i umacniać;
- W odniesieniu do ambitnych, dużych projektów łatwo jest o niedoszacowanie skali czasowej związanej z realizacją wyznaczonych celów. Dzieje się tak szczególnie w przypadku nauk technicznych, takich jak modelowanie, gdzie w grę wchodzi nowe i nieznane terytorium. Sama nauka jak i jej zastosowanie – skierowane do zainteresowanych stron oraz przez nie wykorzystywane – są innowacyjne, jednak równocześnie czasochłonne. Projekt został przedłużony, aby odzwierciedlić te aspekty, jednak należałoby przeznaczyć więcej czasu na jego realizację oraz poświęcić więcej uwagi kontaktom nauka – zainteresowane strony.

5.4 Regionalne współzarządzanie rybołówstwem w Halland, Szwecja

Główny cel:

Współzarządzanie, na szczeblu regionalnym, zapewniające bardziej zrównoważone pod względem gospodarczym, ekologicznym oraz społecznym zarządzanie rybołówstwem poprzez opracowanie nowych pomysłów oraz tworzenie wartości dodanej.

Kraj/ obszar geograficzny:

Szwecja, hrabstwa Halland oraz Kattegat

Okres obowiązywania:

W trakcie realizacji (początek w 2005 r.)

Współpraca:

W odniesieniu do tego projektu pierwotnym komitetem sterującym oraz podmiotami podejmującymi inicjatywę były: lokalna jednostka szwedzkiej federacji rybaków, Regionalna Rada Rozwoju Halland (*RDC Halland*) oraz Rada Administracyjna Hrabstwa Halland (*CBA Halland*). W trakcie realizacji komitet sterujący powiększył się o przedstawicieli społeczności wędkarzy oraz rybaków utrzymujących siebie i swoje rodziny z połowów. Strony zaangażowane w planowanie oraz realizację projektu to profesjonalni rybacy, wędkarze, rybacy utrzymujący siebie i swoje rodziny z połowów, lokalni producenci trawlerów, sprzedawcy hurtowi i detaliczni ryb, władze miejskie, lokalne towarzystwa rozwoju, stowarzyszenia portowe oraz organizacje ekologiczne.

Jednostka koordynująca/organizacyjna:

Rada Hrabstwa Halland oraz szwedzki Urząd ds. Rybołówstwa.

Instrument pomocy finansowej:

Finansowanie na lata 2005 – 2008 wyniosło ok. 290.000 euro. Połowa środków pochodziła z Finansowego Instrumentu Wspierania Rybołówstwa (FIWR). Dodatkowe środki przekazane przez szwedzki Urząd ds. Rybołówstwa wyniosły ok. 8.000 euro.

Strona internetowa:

www.fiskeriverket.se

Osoba kontaktowa:

Agneta Blidnas,
agneta.blidnas@regionhalland.se
 Laura Piriz,
Laura.Piriz@fiskeriverket.se

Informacje ogólne

Scentralizowane systemy oraz modele zarządzania rybołówstwem są często nieskuteczne w osiąganiu zrównoważonych wyników. W Szwecji zaniedbano w przeszłości specyficzny charakter regionalnych oraz lokalnych ekosystemów i społeczności przybrzeżnych. W związku z powyższym szwedzki parlament przyjął deklarację w sprawie polityki zorientowanej na zrównoważone aspekty rybołówstwa przybrzeżnego, konsultacje z zainteresowanymi stronami, a także potrzebę sprawdzania regionalnych oraz lokalnych metod współzarządzania. Szwedzka inicjatywa współzarządzania rybołówstwem rozpoczęła się w roku 2005 i koordynowana była przez Urząd ds. Rybołówstwa. Inicjatywa działa w sześciu obszarach pilotażowych, z których jednym jest Halland.¹¹

Cele projektu

Rozwijanie asortymentu oraz zwiększanie wartości produktów rybnych, a w konsekwencji zwiększanie regionalnych korzyści wynikających z rybołówstwa, zintegrowanie rybołówstwa z rozwojem regionalnym oraz przeniesienie punktu ciężkości zarządzania (z centralnego na lokalny) w celu zwiększenia jego skuteczności. Jednym z zadań jest również osiągnięcie celu środowiskowego na skalę kraju: „Morza w równowadze, kwitnące obszary przybrzeżne i archipelagi”.

Opis projektu

W ramach projektu „Współzarządzanie rybołówstwem w Halland”, prace podzielone zostały na trzy etapy: planowanie, realizacja oraz ocena.

Etap planowania (2005–2006) obejmował identyfikację oraz konsultację z zainteresowanymi stronami problemów oraz wyznaczanych celów. Ponadto zidentyfikowano nowych partnerów, ustanowiono organizację, zaplanowano projekty oraz gromadzenie funduszy. Powołany komitet sterujący, w skład którego wchodzi przedstawiciele pierwotnych partnerów, otrzymał wsparcie ze strony koordynatora projektu.

Etap realizacji rozpoczęty w roku 2006 obejmował badania oraz wiele projektów łącznie z:

- Badaniami towarzyszącymi opracowaniu modelu zarządzania opartego o nakład pracy w celu pomiaru wydajności statków rybackich podczas połowów bez ograniczeń kwotowych oraz przestudiowania potencjalnych zmian w modelach rybołówstwa;
- Współpracą pomiędzy badaczami a lokalnymi rybakami; wnioskowaniem o członkostwo w regionalnych organach doradczych; dopracowaniem systemu raportowania uwzględniającego wszystkie rodzaje połowów, nauką oraz oceną;
- Badaniem konsumenckim jako podstawą rozwoju produktu oraz wartości dodanej, łącznie z lokalnym oznakowaniem w celu zwiększenia regionalnych korzyści z rybołówstwa; współpracą, nauką oraz oceną.

Przyszłość projektu

Projekt „Współzarządzanie rybołówstwem w Halland” ma stać się regionalną jednostką współzrządzającą z długoterminowym programem pełniącym funkcję platformy dla koordynacji współzarządzania regionalnym rybołówstwem. Poprzez nowe pomysły oraz wartość dodaną zostaje zapewniony zrównoważony rozwój gospodarczy, ekonomiczny oraz społeczny. W przyszłości należy zająć się poprawą wizerunku rybołówstwa oraz ochroną środowiska.

Wyciągnięte wnioski

Jest to przykład projektu częściowo finansowanego przez FIWR. Współzarządzanie oferuje nowe metody pracy – współudział w zarządzaniu rybołówstwem oparty na lokalnej wiedzy oraz doświadczeniach zainteresowanych stron generuje nowe możliwości dla rozwiązań i inicjatyw dostosowanych do warunków lokalnych, oraz lokalne usankcjonowanie zasad zarządzania. Ważne jest stworzenie na początku kilku jasnych metod oraz działań zorientowanych na wyniki, aby można było pokazać wymierne rezultaty zanim kontynuowane będą nowe działania. Takie podejście zapewni utrzymanie uwagi oraz motywacji zainteresowanych stron. Ogólnie rzecz biorąc, współzarządzanie wymaga czasu oraz funduszy, a także usankcjonowania tych działań na różnych poziomach.

¹¹ Inny przykład - patrz „Inicjatywa współzarządzania rybołówstwem Północnym Bohuslän”, str. 22

5.5 Inicjatywa współzarządzania rybołówstwem w Północnym Bohuslän, Szwecja

Główny cel:

Sprawdzenie systemu współzarządzania w dążeniu do stworzenia zrównoważonego przemysłu rybackiego oraz rozwoju obszarów wiejskich, aby umocnić ochronę kultury rybackiej w Północnym Bohuslän.

Kraj/ obszar geograficzny:

Szwecja, przybrzeżne wody okręgu samorządowego Strömstad oraz Tanum do granicy czwartej mili morskiej.

Okres obowiązywania:

2005- 2007

Współpraca:

Prace planowane są przez komitet sterujący i podejmowane w ścisłej współpracy z różnymi stronami. Komitet sterujący obejmuje swym składem lokalną jednostkę Szwedzkiej Federacji Rybaków (SFR), okręgi samorządowe Tanum oraz Strömstad, Radę Administracyjną Hrabstwa, Laboratorium Biologii Morza Tjörnö (TMBL) oraz szwedzki Urząd ds. Rybołówstwa.

Jednostka koordynująca/organizacyjna:

Stowarzyszenie Okręgów Samorządowych Fyrbodals.

Instrument pomocy finansowej:

Całkowity budżet wynosi ok. 5 milionów SEK (555,000 euro), z czego 50% stanowią fundusze unijne (FIOR), zaś 50% środki krajowe. Wkład krajowy pochodzi od szeregu organizacji łącznie z takimi, które nie zasiadają w Komitecie sterującym, np. WWF oraz Västra Götaland Region.

Strona internetowa:

www.fiskeriverket.se

Osoba kontaktowa:

Robert Olsson, ferder@telia.com
Ulla Olsson, ulla.olsson@fyrbodals.se
lub Laura Píriz, Laura.Piriz@fiskeriverket.se

Informacje ogólne

Tereny Północnego Bohuslän są najbardziej zróżnicowanym pod względem gatunkowym obszarem w całej Szwecji, łącznie z koralowcem budującym rafę. Najbardziej powszechnym gatunkiem, również pod względem wielkości i wartości połowów jest homarzec (*Nephrops norvegicus*) oraz krewetka północna (*Pandalus borealis*). Zasoby tych gatunków, zarządzane na szczeblu lokalnym z bardzo niewielkim udziałem zarządzania na poziomie krajowym, określane są jako stabilne, lecz z tendencją do zmniejszania liczebności w bezpiecznych granicach biologicznych. Doświadczenia lokalnych rybaków we wspólnym rozwiązywaniu problemów oraz utrzymywaniu połowów krewetek na przestrzeni całego roku umożliwiły współpracę w innych kwestiach, łącznie z identyfikacją oraz ochroną obszarów Natura 2000. W roku 2004 rybacy, którzy uczestniczyli w procesie zarządzania obszarem Natura 2000 lub w „Umowie Koster/ Väder”, wspólnie z naukowcami z Laboratorium Biologii Morza Tjörnö przygotowali wniosek o rozpoczęcie pilotażowej inicjatywy współzarządzania rybołówstwem. Jej celem jest współzarządzanie wszystkimi typami rybołówstwa zawodowego na tym obszarze, a w przyszłości utworzenie krajowego parku morskiego.

Cele projektu

Stworzenie platformy współzarządzania, gdzie lokalni rybacy oraz inne zainteresowane strony będą opracowywać warunki konieczne dla istnienia zrównoważonego rybołówstwa. W celu utworzenia wizji zrównoważonego rybołówstwa na tym terenie konieczny jest społeczny plan zarządzania, selektywne mechanizmy, innowacyjne produkty morskie, strategie komunikacyjne oraz marketingowe.

Opis projektu

Projekt został podzielony na pięć różnych obszarów, zaś prace prowadzone są przez grupy robocze. Wszystko odbywa się pod przewodnictwem kilku zawodowych rybaków przy wsparciu urzędników administracji państwowej zaangażowanych w kwestie rybołówstwa oraz rozwoju obszarów przybrzeżnych, a także naukowców. Są to następujące obszary:

- Wizja oraz plan zarządzania: grupa ta skupia się na opracowaniu wspólnej wizji dla realizacji zrównoważonego rybołówstwa na tym obszarze; rozwiązanie to będzie wdrażane poprzez plan zarządzania oraz inne działania. Wdrażanie planu będzie ciągle kontrolowane i wprowadzane będą niezbędne zmiany;
- Edukacja i szkolenia: Laboratorium Biologii Morza Tjärnö przeprowadziło już trzy kursy dla profesjonalnych rybaków poświęcone morskiej ekologii tego rejonu. Grupy piętnastu rybaków uczęszczają na kursy, z których każdy trwa dwa weekendy. Kursy obejmowały także zagadnienia wprowadzające do badania łowisk oraz oszacowania zasobów; na wniosek rybaków, w przyszłości te kursy oraz inne zaplanowane szkolenia będą warunkowały podjęcie połowów w tym rejonie (np. kontrola jakości produktów). Rybacy opracowują także kurs rybołówstwa dla osób spoza branży; podzielą się w jego trakcie swoją wiedzą i doświadczeniami z personelem administracyjnym, badaczami oraz innymi osobami pracującymi nad kwestiami mającymi znaczenie dla sektora rybackiego. Aby zapewnić skuteczny podział wiedzy, dostępny będzie także kurs podstawowej obsługi komputera dla około dwudziestu rybaków zaangażowanych w proces współzarządzania;
- Technologia rybacka oraz rozwój sprzętu: ta grupa skupia się na opracowaniu technologii bardziej przyjaznej środowisku. Pierwszy krok dotyczy określenia skali połowów krewetek.

Aby zbudować platformę porozumienia grupa uczestniczyła w tygodniowym szkoleniu w Trawl Gear Technology Centre w Hull;

- „Cieplarnia”, jakość produktów oraz rozwój rynkowy. Koncepcja „cieplarni” polega na stworzeniu platformy, za pomocą której lokalni rybacy mogliby prezentować własne pomysły, testować je oraz analizować wyniki. Uwaga skoncentrowana jest na analizie rynku oraz rozwijaniu produktów na bazie owoców morza, komunikacji oraz strategii marketingowej;
- Samoregulacja: w ramach tej grupy, do której zaproszono lokalne służby morskiej straży granicznej, opracowano poradnik do samo-kontroli dla grupy rybackiej każdego typu połowów. Poradnik złożony jest z dwóch części – pierwsza jest listą dokumentów wymaganych przez morską straż graniczną podczas kontroli, zaś druga zawiera przepisy regulujące poszczególne rodzaje połowów. W pierwszej części wyznaczono odpowiednie miejsce na wklejenie dyplomu z wyżej wspomnianego kursu, który stanie się warunkiem podjęcia połowów w tym rejonie.

Przyszłość projektu

Projekt „Współzarządzanie rybołówstwem w Północnym Bohuslän” dąży do zyskania rangi instytucji współzarządzającej z wieloletnim programem działania. Oś Priorytetowa 4 EFR jest uważana za doskonałą ku temu okazję.

Wyciągnięte wnioski

Współpraca w określonych kwestiach może przynieść dobre wyniki z punktu widzenia gospodarki oraz ekologii. Projekt współzarządzania doprowadził do utworzenia sieci współpracy, w obrębie której zainteresowane strony opracowują nowe podejście oraz wspierają wspólne cele. Ponadto, usprawniono dialog pomiędzy partnerami.

5.6 Rezerваты morskie, Hiszpania

Główny cel:

Działania na rzecz zrównoważonego rybołówstwa w rzemieślniczym sektorze Galicji, wspierające utworzenie pierwszego rezerwatu morskiego w Północnej Hiszpanii oraz innych narzędzi zarządzania w oparciu o podejście ekosystemowe.

Kraj/ obszar geograficzny:

Hiszpania, Lira-Carnota (A Coruna, północno-zachodnia Hiszpania)

Okres obowiązywania:

2006- 2009

Współpraca:

Projekt realizowany jest wspólnie przez lokalne organizacje rybackie, takie jak Galicyjska Federacja Rybacka (*Océano Vivo Foundation*), Uniwersytet A. Coruna oraz WWF Hiszpania.

Jednostka koordynująca/organizacyjna:

WWF Hiszpania

Instrument pomocy finansowej:

Projekt jest finansowany z funduszy prywatnych (ok. 400.000 euro w ciągu 3 lat). Od roku 2007 EFR będzie także wykorzystywany przez Xunta de Galicia (regionalny samorząd) do wspierania rezerwatu rybackiego.

Strona internetowa:

www.wwf.es oraz www.mardelira.net

Osoba kontaktowa:

Raúl Garcia Rodriguez, pesca@wwf.es

Informacje ogólne

Costa da Morte jest jednym z najbardziej uzależnionych od rybołówstwa obszarów w Europie (w niektórych wioskach ok. 50% miejsc pracy zależy od zasobów morskich). Obszar ten został mocno dotknięty przez wyciek oleju z tankowca „Prestige” w roku 2002; jest także narażony na nadmierne połowy oraz kłusownictwo. W związku z tymi problemami, od roku 2000 rybacy z Lira-Carnota szukają rozwiązań odpowiednich dla racjonalnego zarządzania zasobami morskimi oraz usprawnienia rynku i jakości życia rybaków.

Cele projektu

Wspieranie rybaków w działaniach mających na celu usprawnienie zarządzania zasobami morskimi oraz zaprezentowanie znaczenia zrównoważonego rybołówstwa dla zasobów morskich jak i dla samych rybaków.

Opis projektu

- Zmiana oraz usprawnienie obecnego systemu zarządzania wraz z siecią obszarów zamkniętych dla połowów, planami zarządzania, zwiększoną selektywnością połowów, zajęcie się problemem tzw. niezamierzonych połowów („ghost fishing”), kontrola kłusownictwa, itp.;
- Badania biologiczne oraz socjologiczne prowadzone na bieżąco;
- Wewnętrzne oraz zewnętrzne warsztaty usprawniające proces z udziałem innych zainteresowanych stron;
- Komunikacja oraz powiązanie projektu z innymi inicjatywami komercyjnymi, turystycznymi oraz kulturalnymi;
- Gromadzenie danych biologicznych oraz ich weryfikacja przez rybaków;
- Budowa potencjału oraz świadomości społecznej – w szczególności w odniesieniu do zarządzania połowami przez rybaków oraz nowych możliwości oferowanych przez EFR;
- Identyfikacja łowisk ubiegających się o certyfikat Rady Zarządzania Zasobami Morskimi (MSC).

Przyszłość projektu

Organizacje rybaków będą dysponować informacjami oraz narzędziami koniecznymi do monitoringu oraz kontroli, a także prowadzenia działań kontrolnych. Samorząd galicyjski zamierza skorzystać ze środków EFR w celu pokrycia kosztów rezerwatu morskiego.

Wyciągnięte wnioski

Do chwili obecnej wiele organizacji rybackich rozpoczęło wewnętrzne procesy tworzenia rezerwatów rybackich w obrębie swoich obszarów wpływów w Galicji oraz Północnej Hiszpanii. Projekt został opracowany z myślą o zapewnieniu „efektu domino” na terenach przybrzeżnych.

5.7 Inicjatywy rozwoju turystyki rybackiej, Hiszpania

Główny cel:

Dywersyfikacja dochodów rybaków.

Kraj/ obszar geograficzny:

Hiszpania, Asturia, Andaluzja oraz Wyspy Kanaryjskie

Okres obowiązywania:

2005- 2007

Współpraca:

W projekcie uczestniczą organizacje rybackie, związki zawodowe, organy administracji regionalnej i krajowej, organizacje pozarządowe, ośrodki szkoleniowe oraz Tragsa (publiczne przedsiębiorstwo specjalizujące się w ocenach technicznych oraz szkoleniowych). Opracowano zdecentralizowaną strukturę mającą zagwarantować zaangażowanie wszystkich jednostek uczestniczących w projekcie. W związku z powyższym, członkostwo na poziomie regionalnym podlega koordynacji Regionalnej Komisji Monitorującej (*Regional Monitoring Commission - RMC*). Istnieje także Komitet Monitorujący (*Monitoring Committee - MC*) złożony z przedstawicieli Regionalnych Komisji Monitorujących oraz członków krajowych.

Jednostka koordynująca/organizacyjna:

Fundacion General (*Universidad Politecnica de Madrid*)

Instrument pomocy finansowej:

Programy Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL

Strona internetowa:

www.sagital.org

Osoba kontaktowa:

Agustín Molina García,
amolina@campus.cepade.es, +34 913321431

Informacje ogólne

Projekt SAGITAL koncentruje się na obszarach znacząco dotkniętych kryzysem w sektorze rybołówstwa, w szczególności na Andaluzji oraz Wyspach Kanaryjskich (Lanzarote oraz La Palma). Wybrano te regiony, jako, że ich zróżnicowane cechy klimatyczne, środowiskowe oraz socjo-ekonomiczne i kulturowe maksymalizują możliwości wykorzystania wyników projektu na całym wybrzeżu Karaibów oraz Morza Śródziemnego, a także archipelagach Balearów oraz Wysp Kanaryjskich.

Cele projektu

Propagowanie oraz wspieranie przedsięwzięć, podejmowanych przez przedsiębiorstwa rybackie oraz indywidualne osoby, nastawionych na tworzenie nowych możliwości zatrudnienia w turystyce rybackiej.

Opis projektu

Projekt prowadzony w Asturii związany był z rozwojem inicjatyw w dziedzinie turystyki rybackiej w oparciu o sukcesy osiągnięte w regionach wiejskich. Innowacyjne działania w obrębie turystyki rybackiej w Andaluzji są rozwijane poprzez promowanie obszarów, gdzie eksploatacja zasobów morskich jest regulowana. Na Wyspach Kanaryjskich projekt koncentruje się na adaptacji inicjatyw turystyki rybackiej do zrównoważonego zarządzania zasobami morskimi.

Projekt obejmuje cztery następujące programy:

- Program 1: Określenie modelu identyfikującego właściwe zróżnicowanie działań alternatywnych, łączących rybołówstwo z turystyką. Opracowanie wspólnej strategii działania dla wszystkich jednostek zaangażowanych w proces adaptacji w celu określenia kolejnych celów;
- Program 2: Promowanie oraz zwiększanie świadomości zarówno wśród przedsiębiorstw jak i pracodawców w odniesieniu do możliwości oferowanych przez dostosowanie do nowych działań w dziedzinie turystyki rybackiej;

- Program 3: Opracowanie narzędzi wspierających, które ułatwią dostosowanie nowych działań w zakresie turystyki rybackiej. Podnoszenie poziomu wiedzy i możliwości pracowników, a także rozwój technologii i zasobów technologii informacyjnej oraz komunikacyjnej w przedsiębiorstwach;
- Program 4: Realizacja oraz konsolidacja działań zgodnie z kryteriami odnawialności zrównoważonego rybołówstwa. Promowanie współpracy ponadnarodowej w celu wymiany doświadczeń, dobrych praktyk oraz materiałów.

Przyszłość projektu

Promowanie rozwoju turystyki rybackiej jako czynnika dywersyfikacji zatrudnienia dla hiszpańskiego sektora rybackiego oraz przeniesienie korzystnych doświadczeń zdobytych w ramach projektu SAGITAL na inne hiszpańskie społeczności przybrzeżne.

5.8 Bardziej selektywne i bezpieczne rybołówstwo (IMPSEL), Dania

Główny cel:

Prezentacja konkretnych zaleceń w zakresie zwiększenia selektywności oraz wykorzystania metod rybackich przyjaznych dla środowiska na terenie dwóch duńskich łowisk.

Kraj/obszar geograficzny:

Morze Północne, Kattegat, Skagerrak

Okres obowiązywania:

2005-2007

Współpraca:

Projekt realizowany był wspólnie przez Instytut Badań nad Gospodarką Żywnościową (*Food Economic Research Institute - FOI*), Duński Instytut Badań nad Rybołówstwem (*Danish Fisheries Research Institute - DIFRES*), Uniwersytet Południowej Danii (*South Danish University - SDU*), Duńskie Stowarzyszenie Rybaków (*Danish Fishermen Association - DFA*), Instytut ds. Zarządzania Rybołówstwem (*Institute for Fisheries Management - IFM*) oraz WWF Dania (*WWF Denmark*).

Jednostka koordynująca/organizacyjna:

WWF Dania

Instrument pomocy finansowej:

Finansowanie zostało zapewnione przez duński Departament Żywności, Rybołówstwa oraz Agrobiznesu.

Jednostka kontaktowa:

WWF Dania, +45 35247861

Informacje ogólne

Zmniejszające się zasoby dorsza oraz zmniejszone połowy tego gatunku w większości duńskich łowisk powodują konieczność dodatkowych działań mających na celu szybką odnowę tych zasobów. Dalszy rozwój selektywnych oraz przyjaznych dla środowiska metod połowowych uważany jest za kluczowy warunek na drodze do zrównoważonego rybołówstwa. Z tego względu fundusze przekazywane są na rzecz kilkunastu projektów zajmujących się tymi kwestiami. Projekt IMPSEL posiada istotne znaczenie w odniesieniu do prowadzonych badań oraz działań komercyjnych, które także dążą do wprowadzenia selektywności lub zwiększenia wartości wyładunków w taki sposób, aby zredukować gospodarcze uzależnienie rybaków od dorsza jako przyłowu.

| Cele projektu

Zapewnienie, aby sprzęt rybacki, który w teorii cechuje się selektywnością, rzeczywiście spełniał swoje funkcje. W związku z tym należy wziąć pod uwagę specyficzny charakter przemysłu rybackiego. W ramach projektu rozważane są nie tylko kwestie selektywności oraz ochrony środowiska w odniesieniu do technologicznych możliwości sprzętowych. Wiedza technologiczna na temat sprzętu ma zastosowanie również w zakresie rybołówstwa, gospodarki, w sferze społeczno-ekonomicznej oraz ekologii.

| Opis projektu

Analiza czynników wywierających wpływ na to, czy dany obszar rybołówstwa jest eksploatowany w bardziej lub mniej selektywny oraz przyjazny dla środowiska sposób. W ramach projektu dostarczonych zostanie wiele konkretnych rekomendacji dotyczących tego, które czynniki motywujące i zniechęcające są konieczne, aby zachęcić wybrane obszary rybołówstwa do stosowania selektywnej polityki.

| Przyszłość projektu

Wyniki projektu zostały przedstawione w czerwcu 2007 roku. Umożliwiają one skuteczne wdrożenie wiedzy zdobytej w ramach projektu IMPSEL. Obecnie istnieją inicjatywy mające na celu kontynuację projektu IMPSEL.

| Wyciągnięte wnioski

Projekt zakończył się w czerwcu 2007 r.

5.9 Program rozwoju zrównoważonego rybołówstwa, Dania

Główny cel:

Usprawnione zarządzanie oraz zapewnienie odnawialności duńskiego sektora rybackiego poprzez zredukowanie do minimum przyłówów oraz odrzutów.

Kraj/ obszar geograficzny:

Dania

Okres obowiązywania:

2004- 2006

Współpraca:

Projekt, który prowadzony jest przez duńskie Ministerstwo ds. Żywności, Rolnictwa i Rybołówstwa, angażuje wiele zainteresowanych stron, łącznie z instytucjami zarządzającymi rybołówstwem, jednostkami badawczymi, przedstawicielami sektora rybołówstwa, sektora przetwórstwa oraz organizacjami pozarządowymi.

Jednostka koordynująca/organizacyjna:

Duńskie Ministerstwo ds. Żywności, Rolnictwa oraz Rybołówstwa

Instrument pomocy finansowej:

Wysokość finansowania ogółem wynosi 4 miliony euro, z czego 50% pochodzi z Finansowego Instrumentu Wspierania Rybołówstwa (FIWR).

Osoba kontaktowa:

Espen Nordberg, e.nordberg@wwf.dk

Informacje ogólne

Problemy w rybołówstwie pokazują, że potrzebne są dodatkowe metody zarządzania zasobami rybnymi w celu optymalnego ich wykorzystania. W połączeniu z nowym sprzętem rybackim, nowe inicjatywy zarządzania mają na celu poprawę utylizacji duńskiej kwoty połowowej w połączeniu z redukcją odrzutów. W celu opracowania nowych metod zarządzania (np. dni połowowe, czasowe zamykanie popularnych łowisk) dla uzyskania bardziej optymalnego podziału dostępnych kwot połowowych, konieczne są ulepszone bazy danych oraz narzędzia do prognozowania. Narzędzia do prognozowania pozwolą przewidzieć potencjał połowowy określonych flot rybackich w aspekcie krótkoterminowym - jest to konieczne w sytuacjach zmieniającej się wielkości zasobów, zmiennych schematów aktywności rybackiej oraz wprowadzenia nowych technicznych działań oszczędnościowych. Opracowanie nowych inicjatyw zarządzania wymaga połączonych wysiłków w celu opracowania nowych metod połowów, nowych narzędzi do prognozowania oraz uzyskania bardziej szczegółowych i znaczących informacji na temat przemysłu rybackiego w odniesieniu do czasu oraz przestrzeni.

Cele projektu

Celem programu jest opracowanie sposobów redukcji oraz ewidencjonowania połowów ubocznych oraz odrzutów. Cel ten zostanie osiągnięty poprzez zastosowanie najlepszych technologii oraz praktyk zarządzania. Program składa się z czterech elementów:

- Opracowanie nowych metod połowów. Umożliwi to usprawnienie selektywności w odniesieniu do rozmiaru oraz gatunku;
- Opracowanie nowych inicjatyw dla zarządzania rybołówstwem (np. jak wspomniano powyżej, dni połowowe, czasowe zamykanie popularnych miejsc połowów), aby zoptymalizować wykorzystanie duńskiej kwoty połowowej przy jednoczesnej redukcji odrzutów;
- Opracowanie kodeksu postępowania dla zrównoważonego rybołówstwa. Kodeks powinien określać, które działania w ramach sektora rybackiego są zrównoważone oraz zawierać poparcie zrównoważonego zarządzania przez sektor;
- Zdefiniowanie zrównoważonego rybołówstwa. Zadanie to obejmuje ocenę bezpośredniego wpływu oraz wpływu wywieranego przez konkretną flotę na łowisko w odniesieniu do gatunków docelowych i gatunków stanowiących połów uboczny oraz dokumentację efektów wykorzystania nowych i selektywnych technologii połowowych.

Opis projektu

Duński Program Rozwoju Rybołówstwa jest programem ramowym z budżetem wynoszącym ok. 4 miliony euro. Komitet Sterujący złożony z zainteresowanych stron w sektorze rybołówstwa, jednostek badawczych, sektora przetwórstwa oraz WWF przyjmuje wnioski, rozdziela środki oraz ocenia rezultaty. Program udziela wsparcia projektom zajmującym się problemami o istotnym znaczeniu dla duńskiego sektora rybołówstwa poprzez wcielanie nowej technologii oraz metod zarządzania. Projekty powinny przyczyniać się do realizacji celów Wspólnej Polityki Rybackiej oraz wdrażać plany odnowy zagrożonych zasobów rybnych a także monitorować rozwój metod rybackich przyjaznych dla środowiska.

Przyszłość projektu

Program został otwarty dla wniosków o finansowanie 1 listopada 2004 r. Był kontynuowany przez trzy lata do końca okresu finansowania w 2006 r.

Wyciągnięte wnioski

Jest to dobry przykład, w jaki sposób fundusze unijne (w tym przypadku FIWR) mogą zostać wykorzystane do promowania zrównoważonych działań. Ponadto, projekt ukazuje niezwykle ważną rolę, jaką mogą odgrywać organizacje pozarządowe w programie oraz jego rozwoju: WWF Dania był głównym inicjatorem programu oraz odegrał znaczącą rolę w jego rozwoju, zaś obecnie jest jednym z członków komitetu sterującego. Jako współwnioskodawca (z czterema innymi instytucjami) ubiegający się o kwotę finansowania w wysokości 600.000 euro dla rocznego projektu w ramach programu, WWF Dania jest także zaangażowany w realizację projektu¹².

¹² Patrz Mądra Inwestycja „Kodeks Postępowania dla Zrównoważonego oraz Odpowiedzialnego Rybołówstwa”, str. 14

5.10 Projekt badawczy NECESSITY, Europa

Główny cel:

Opracowanie skutecznych oraz akceptowalnych modyfikacji sprzętowych oraz alternatywnych strategii rybołówstwa we współpracy z branżą rybołówstwa. Celem jest zredukowanie przyłówów oraz śmiertelności populacji ryb, a także określenie skutków biologicznych oraz społeczno-ekonomicznych wprowadzonych zmian.

Kraj/ obszar geograficzny:

Morze Północne, północno-wschodni Atlantyk, Morze Bałtyckie, Morze Śródziemne

Okres obowiązywania:

2004- 2007

Współpraca:

Wśród 23 partnerów projektu znajdują się: Wageningen IMARES (Instytut Zasobów Morskich oraz Ekosystemu - *Institute for Marine Resources & Ecosystem Studies-NL*), Lowestoft Laboratory, Francuski Instytut Badań Morza (*l'Institut français de recherche pour l'exploitation de la mer*), Centrum Badań Ssaków Morskich (*le Centre de Recherche sur les Mammifères Marins*), Fiński Instytut Badań nad Zwierzętą Łowną i Rybołówstwem (*Finnish Game and Fisheries Research Institute*), Duński Instytut Badań nad Rybołówstwem (*Danish Institute for Fisheries Research*), Duński Instytut Badań nad Gospodarką Żywnościową (*Danish Research Institute of Food Economics - Fodevareøkonomisk Institut*), Portugalski Instytut Badań nad Rolnictwem i Rybołówstwem (*Instituto Nacional de Investigação Agária e das pescas - Portuguese Institute for Agriculture and Fisheries Research*) oraz Helleńskie Centrum Badań Morza (*Hellenic Centre for Marine Research*).

Jednostka koordynująca/organizacyjna:

Wageningen IMARES B.V.

Instrument pomocy finansowej:

EU STREP (Projekty celowe badawczo-wdrożeniowe) w ramach 6-go Europejskiego Ramowego Programu Badawczego.

Strona internetowa:

www.rivo.dlo.nl/sites/necessity

Osoba kontaktowa:

Bob van Marlen, Bob.vanmarlen@wur.nl

Informacje ogólne

W zależności od łowiska, homarzec jest bezpośrednim celem połowów lub też stanowi ich cenny element dodatkowy. Uboczny połów znacznej ilości młodych ryb jest wspólną cechą wszystkich połowów trawlerowych homarca. Pomimo obowiązujących przepisów, wysokie poziomy odrzutów są w dalszym ciągu na porządku dziennym. Stada tarłowe odrzucanych ryb znajdują się poniżej biologicznych limitów bezpieczeństwa, a w niektórych przypadkach są poważnie zagrożone załamaniem.

Od końca lat 80-tych w miesiącach zimowych zaobserwowano coroczne wyrzucanie na brzeg Kanału La Manche oraz na francuskie wybrzeże atlantyckie dużej liczby martwych delfinów. Patolodzy sądowi sugerują, że znaczna część tych zwierząt zginęła w wyniku działalności rybackiej. Trawlery morskie miały swój udział w wielu przypadkach. Pelagiczne połowy trawlowe w tym regionie mają różnorodny i złożony charakter. Obejmują ponad dwanaście gatunków docelowych, uczestniczy w nich sześć krajów i wykorzystuje się przynajmniej trzy główne typy sprzętu. W niektórych połowach występuje względnie niski przyłów waleni lub i też jego brak, a wyraźnie wyższe przyłowy występują na jednym lub dwóch łowiskach.

Cele projektu

Projekt poszukuje możliwych modyfikacji sprzętowych, alternatywnych metod połowowych lub odstraszaczy akustycznych dla trawlerów używanych do połowów pelagicznych:

- Opracowanie nowych prototypów sprzętu, selektywnych pod względem gatunkowym oraz alternatywnych metod połowowych we współpracy z branżą rybołówstwa, do wykorzystania w europejskich połowach homarca;
- Przegląd obecnego stanu wiedzy na temat przyłowów waleni w połowach morskich przy wykorzystaniu istniejących źródeł danych oraz planowanych programów związanych z gromadzeniem danych. Ponadto, gromadzenie dodatkowych danych biologicznych (wiek, stadium dojrzałości, przyczyny śmierci) wyrzucanych na brzeg waleni;
- Opracowanie nowych prototypów sprzętu, selektywnych pod względem gatunkowym oraz alternatywnych metod połowowych we współpracy z branżą rybołówstwa dla morskich połowów trawlerowych gdzie mogą występować przyłow waleni;
- Porównanie skuteczności dostępnych odstraszaczy akustycznych stosowanych do odstraszania waleni;
- Przystosowanie lub opracowanie systemów odstraszania akustycznego obejmujących interaktywny odstraszacz akustyczny, tzw. „pinger” we współpracy z producentem;
- Ocena potencjalnego wpływu biologicznego oraz gospodarczego technologii oraz metod opisanych powyżej;
- Dostarczenie wyników do odpowiednich sektorów w branży rybackiej oraz pomoc we wdrażaniu technologii i strategii opracowanych w ramach projektu.

Opis projektu

NECESSITY jest bardzo dużym, skupiającym ponad 30 organizacji, projektem finansowanym przez UE. Różnorodne modyfikacje sprzętowe, takie jak okna selektywne oraz kratownice sortujące, są w trakcie opracowywania i testowania. Ich celem jest zmniejszenie przyłowów oraz

potencjalna zmiana rybackich metod połowowych. W przypadku połowów morskich, poza modyfikacjami sprzętu, projekt obejmuje wykorzystanie odstraszaczy akustycznych do odstraszania delfinów od sieci. Analizie poddawane jest także biologiczne oddziaływanie takich rozwiązań na zasoby ryb oraz oddziaływanie gospodarcze nowego sprzętu na sektor rybołówstwa. Projekt prowadzony jest w ścisłej współpracy z branżą rybacką.

Przyszłość projektu

Prowadzone są prace nad kontynuacją działań w ramach 7-go Europejskiego Ramowego Programu Badawczego.

Wyciągnięte wnioski

Istnieją skuteczne sposoby modyfikacji sprzętu mogące zredukować przyłow w połowach trawlerowych homarca bez wpływu na połów gatunku docelowego. Jednak każdy rodzaj połowów wymaga odrębnego projektu. Wprowadzenie takich technik jest utrudnione w przypadku, gdy straty ponoszone przez rybaków w związku z wyrzucaniem przyłowów do morza nie są rekompensowane. Ponadto, trawlerom morskim trudno uniknąć przyłowu waleni. Specjalne przyrządy odstraszające zainstalowane w sieciach umożliwiają tym zwierzętom ucieczkę, z czego jednak nie zawsze korzystają. Wyprodukowano i przetestowano techniczne sposoby obserwacji oraz rejestracji zachowania zwierząt w sieci. W przypadku długich połowów obserwacje można prowadzić zarówno w dzień jak i w nocy. Filmy zarejestrowane kamerą mogą być przechowywane. Nie wyciągnięto jeszcze ostatecznych wniosków co do różnych przyrządów odstraszających w obrębie sieci, jako że etap testowy nie został jeszcze zakończony. Dlatego też zalecane jest objęcie testami na morzu łodzi handlowych w celu uzyskania dodatkowych informacji. Być może uda się zaprojektować skuteczne odstraszacze akustyczne. Badania wykazały, że niektóre systemy odstraszające są skuteczne w odniesieniu do delfinów żyjących w naturalnym środowisku. Są one obecnie testowane na trawlerach oraz poddawane obserwacjom.

5.11 Inicjatywa „Łowienie śmieci w Morzu Północnym”

Główny cel:

Redukcja zanieczyszczeń w Morzu Północnym poprzez zmianę podejścia oraz zachowań ludzi korzystających z tych terenów.

Kraj/obszar geograficzny:

Morze Północne

Okres obowiązywania:

2002 - 2004 (wiele działań było kontynuowanych po zakończeniu projektu)

Współpraca:

Projekt realizowany jest przez ALTERRA-Texel Marine and Coastal Zone Research, Fundację na rzecz Edukacji Środowiskowej (*Foundation for Environmental Education*), Duńskie Centrum Edukacyjne (*Danish Education Centre*), organizację „Keep Scotland Beautiful”, Szwedzką Agencję Ochrony Środowiska (*Swedish Environmental Protection Agency*) oraz KIMO International (Organizację Ochrony Środowiska – Władze Lokalne).

Jednostka koordynująca/organizacyjna:

Fundacja „Keep Sweden Tidy” oraz KIMO International

Instrument pomocy finansowej:

Unijny Program Interreg Morze Północne

Strona internetowa:

www.savethenorthsea.com
oraz www.kimointernational.org

Osoba kontaktowa:

Elin Svensson, elin.svensson@hsr.se
lub Sekretariat KIMO, kimo@zetnet.co.uk

Informacje ogólne

Corocznie do Morza Północnego wyrzucane jest 20.000 ton odpadów morskich, co oznacza, że jest to jeden z najpoważniejszych problemów środowiskowych. Odpady te są zagrożeniem dla fauny i flory morskiej, oraz wpływają niekorzystnie na gospodarkę regionów przybrzeżnych. Odpady wyrzucane na brzeg są niebezpieczne dla zdrowia ludzi i zwierząt. Obniżają również walory estetyczne turystycznych zakątków.

Cele projektu

Promowanie odpowiedzialnego usuwania odpadów. Oprócz zbiórki odpadów, projekt ma na celu nagłośnienie problemu odpadów morskich zarówno w obrębie przemysłu rybnego jak i poza nim. Ponadto, projekt ma na celu obniżenie ryzyka szkód dla sprzętu rybackiego oraz obniżenia prawdopodobieństwa zanieczyszczenia połowów.

Opis projektu

„Łowienie śmieci” to projekt, w ramach którego jednostki rybackie przywożą na brzeg śmieci zgromadzone w sieciach podczas połowu. Czterdzieści cztery jednostki rybackie z dziewięciu portów w Danii, Szwecji, Szkocji i Holandii ochotniczo uczestniczyło w projekcie; w latach 2002 – 2003 zebrano ponad 200 ton odpadów. Odpady morskie pochodziły z różnych źródeł obejmujących flotę handlową, zrzuty śmieci do morza, turystykę oraz rybołówstwo. Szacunkowe koszty dla branży rybołówstwa to ok. 1 – 2 godziny tygodniowo poświęcane na oczyszczanie sieci z odpadów morskich, zaś konsekwencje gospodarcze to zanieczyszczenie połowów oraz uszkodzenia silników i śrub napędowych łodzi. Pesymistyczny scenariusz przewiduje, że koszty związane z obecnością odpadów dla szetlandzkich łodzi rybackich wyniosą corocznie 30.000 funtów. Ponadto, ogólny wpływ na środowisko jest długoterminowy, jako że materiały plastikowe nie ulegają rozkładowi przez setki lat i zagrażają żywym organizmom poprzez połknięcie lub zaplątanie. Oprócz wyławiania śmieci, projekt ma na celu poszerzenie wiedzy o problemie w obrębie branży rybackiej oraz wśród ogółu społeczeństwa. Projekt został stworzony przez KIMO International – organizację pozarządową reprezentującą przybrzeżne lokalne jednostki samorządowe w rejonie. Współfinansowanie ze strony unijnego Programu Interreg Morze Północne jest wykorzystywane w celu pokrycia kosztów zbiórki odpadów oraz ich usuwania w portach, a także poszerzania wiedzy i zakresu badań oraz koordynacji w ramach projektu.

Przyszłość projektu

Projekt „Łowienie śmieci” był kontynuowany w różnych krajach po zakończeniu projektu „Ratujmy Morze Północne” (Save the North Sea) w roku 2004 i trwa obecnie w Szkocji, Belgii oraz Holandii. W ramach projektu „Łowienie śmieci” w Szkocji planowane jest stworzenie sieci dziesięciu portów zapewniających łodziom uczestniczącym w projekcie elastyczność w deponowaniu zebranych odpadów morskich w miejscu cumowania. W perspektywie długoterminowej, KIMO ma nadzieję na przekonanie rządów poszczególnych państw do zagwarantowania stałego finansowania dla tego projektu.

Od czasu projektu „Ratujmy Morze Północne” KIMO Netherlands rozszerzyła projekt na porty Stellendam, Breskens oraz IJmuiden. Współpraca łodzi oraz ich załóg nie podlega żadnej rekomendacji finansowej. Pozytywny oraz nowoczesny pogląd na kwestię dobrej praktyki stanowi motywację do uczestnictwa.

Wyciągnięte wnioski

Odpady morskie są problemem dla rybaków na terenie całego Morza Północnego. Śmieci dostające się do sieci mogą zniszczyć lub zanieczyścić połowy. Pochodzą one nie tylko z branży rybackiej, ale są wynikiem różnego rodzaju działań na morzu i lądzie. Jako, że śmieci są poważnym problemem, projekt znacznie zmotywował sektor do uczestnictwa w jego rozwiązaniu. W rezultacie wywarło wpływ na podejście oraz zachowanie ludzi, co przyczyniło się do zrównoważonego rozwoju obszarów morskich.

5.12 Urządzenie utylizujące odpady, Morze Północne

Główny cel:

Redukcja ilości odpadów morskich poprzez zmianę podejścia oraz zachowania osób związanych z obszarem Morza Północnego.

Kraj/obszar geograficzny:

Morze Północne

Okres obowiązywania:

2002 - 2004 (wiele działań było kontynuowanych w 2005 r.)

Współpraca:

Projekt realizowany jest przez ALTERRA - Texel Marine and Coastal Zone Research, Fundację na rzecz Edukacji Środowiskowej (*Foundation for Environmental Education*), Duńskie Centrum Edukacyjne (*Danish Education Centre*), organizację „Keep Scotland Beautiful”, Szwedzką Agencję Ochrony Środowiska (*Swedish Environmental Protection Agency*) oraz KIMO International (Organizację Ochrony Środowiska – Władze Lokalne).

Jednostka koordynująca/organizacyjna:

Fundacja „Keep Sweden Tidy” oraz Centrum Edukacyjne Skagen

Instrument pomocy finansowej:

Unijny Program Interreg Morze Północne

Strona internetowa:

www.savethenorthsea.com
oraz www.sucska.dk

Osoba kontaktowa:

Elin Svensson, elin.svensson@hsr.se
lub Jens Pedersen, jlp@sucska.dk

Informacje ogólne

Odpady morskie są jednym z głównych problemów środowiskowych na obszarze Morza Północnego.¹³

Cele projektu

Promowanie zrównoważonego rybołówstwa poprzez propagowanie usuwania zużytego sprzętu rybackiego oraz kontenerów. Ponadto celem projektu jest zademonstrowanie, że zbieranie starych sieci rybackich oraz innych plastikowych produktów może być opłacalnym rozwiązaniem finansowym. Projekt ma także na celu nagłośnienie problemu odpadów morskich w przemyśle rybackim.

Opis projektu

Centrum Edukacyjne Skagen zakończyło pilotażowe studium w ramach projektu „Ratujmy Morze Północne”. Projekt koncentrował się na zachęcaniu rybaków do przywożenia starych sieci rybackich na brzeg zamiast wyrzucania ich do morza. Stworzyło to możliwość utylizacji sieci rybackich oraz innych materiałów plastikowych pochodzących z przemysłu rybackiego. Niektóre produkty, takie jak zebrane splawiki, mogą być wykorzystywane ponownie.

¹³ Aby uzyskać dodatkowe informacje, patrz przykład Inicjatywa „Łowienie śmieci w Morzu Północnym” str. 34

Sieci rybackie dryfujące w wodzie, tak zwane „sieci – duchy” mogą stanowić śmiertelną pułapkę dla ryb, ptaków oraz innych ssaków morskich. Ponadto mogą one zaplątać się w śruby napędowe, co pociąga za sobą koszty finansowe dla właścicieli łodzi.

Urządzenie utylizujące zostało zakupione oraz umieszczone w porcie Skagen. Urządzenie to, ważące ok. 6 ton, jest w stanie przetworzyć znaczne ilości materiałów plastikowych poprzez cięcie plastikowych produktów na małe kawałki. Mogą to być na przykład stare sieci, boje oraz pojemniki na ryby - urządzenie jest w stanie przetworzyć 1.400 plastikowych barytek dziennie.

Celem jest utylizacja materiału plastikowego zamiast palenia go. Drobnny materiał produkowany przez urządzenie może zostać przetopiony i przerobiony na nowe produkty plastikowe. Jeśli jednak na końcu procesu plastik zostaje spalony w spalarni, materiał do spalania powinien być możliwie jak najdrobniejszy. Jeżeli stare sieci zostaną wrzucone do pieca bez uprzedniego przetworzenia, istnieje ryzyko, że temperatura wzrośnie zbyt szybko. Drobnno pocięte kawałki plastiku można palić w bardziej kontrolowany sposób.

Przyszłość projektu

Utylizacja odpadów jest kontynuowana również po zakończeniu projektu „Ratujmy Morze Północne”. Początkowo większość sieci utylizowano, zaś produkt ostateczny był eksportowany do Chin, jednak później okazało się, że eksport sieci bez utylizacji jest tańszy ze względu na koszty transportu. Jako że cena utylizowanego plastiku zależy od cen ropy oraz kursu wymiany dolara, sprzedaż niesklasyfikowanych sieci oraz sieci trałowych do Chin i na Litwę jest bardziej opłacalna. Takie rozwiązanie jest w chwili obecnej wdrażane na szeroką skalę.

Oznacza to, że urządzenie jest wykorzystywane głównie do utylizacji plastikowych pudeł oraz palet, a także innych materiałów z plastiku. Zbiórka takich materiałów stała się naturalną częścią pracy w porcie Skagen. Obejmuje ona sklasyfikowane produkty, co przynosi duże oszczędności z punktu widzenia transportu.

Wyciągnięte wnioski

Problemy środowiskowe mają charakter międzynarodowy, tak więc najważniejszym doświadczeniem zdobytym w ramach tego projektu jest fakt, że w takich działaniach należy uwzględniać wszystkie kraje. Poprzez kompilację różnych poglądów w odniesieniu do kwestii środowiskowych zdobyto cenne wskazówki niezbędne do rozwiązywania takich problemów.

5.13 Inicjatywa ekoznakowania, Rada Zarządzania Zasobami Morskimi, Wielka Brytania

Główny cel:

Pomoc w zdobywaniu i umacnianiu pozycji na rynkach, nagłośnienie problemu zrównoważonego rybołówstwa oraz uzyskanie korzystnych cen poprzez wprowadzenie ekoznakowania.

Kraj/obszar geograficzny:

Wielka Brytania, Hastings

Okres obowiązywania:

2003-2005

Jednostka koordynująca/organizacyjna:

Grupa Zarządzająca Rybołówstwem w Hastings

Instrument pomocy finansowej:

Finansowy Instrument Wspierania Rybołówstwa (FIWR) razem ze środkami z Agencji Rozwoju Południowo-Wschodniej Anglii (South-East England Development Agency - SEEDA).

Strona internetowa:

www.msc.org

Osoba kontaktowa:

Paul Joy,
hfg@btconnect.com, +44 (0)1424 72232

Informacje ogólne

Hastings jest jednym z najstarszych portów rybackich w Wielkiej Brytanii. Łodzie wypływają na morze z plaży naprzeciw starego miasta od ponad tysiąca lat; rybołówstwo i przetwórstwo ryb stanowią główną gałąź przemysłu oraz atrakcję turystyczną Hastings. Obecnie flota liczy około 40 jednostek, z których żadna nie przekracza długości 10 m. Około 100 osób posiada bezpośrednie zatrudnienie na łodziach oraz w porcie, zaś dodatkowe 250 osób zatrudnionych jest na lokalnym rynku rybnym oraz w innych pokrewnych gałęziach usług. W związku z faktem, że rynek żywności staje się coraz bardziej konkurencyjny i globalny, konsumenci przejawiają zwiększone zainteresowanie zdrową żywnością ekologiczną jako produktem uczciwej konkurencji, pozbawionym składników modyfikowanych genetycznie. Produkty rybne konkurują z produktami ekologicznymi i produktami pochodzącymi z małych gospodarstw. Ponadto, istnieje zwiększone zainteresowanie możliwością śledzenia pochodzenia produktu, tzw. identyfikowalnością (ang. traceability). W związku z powyższym, znakowanie produktów jest ważne nie tylko po to, aby „wyróżnić” dany produkt, ale także po to, by poinformować konsumentów, że ryba, którą jedzą, spełnia ich oczekiwania w zakresie pochodzenia.

■ Cele projektu

Celem programu jest opracowanie sposobów redukcji oraz ewidencjonowania połowów ubocznych oraz odrzutów. Cel ten zostanie osiągnięty poprzez zastosowanie najlepszych technologii oraz praktyk zarządzania. Program składa się z czterech elementów:

- Opracowanie nowych metod połowów. Umożliwi to usprawnienie selektywności w odniesieniu do rozmiaru oraz gatunku;
- Opracowanie nowych inicjatyw dla zarządzania rybołówstwem (np. jak wspomniano powyżej, dni połowowe, czasowe zamykanie popularnych miejsc połowów), aby zoptymalizować wykorzystanie duńskiej kwoty połowowej przy jednoczesnej redukcji odrzutów;
- Opracowanie kodeksu postępowania dla zrównoważonego rybołówstwa. Kodeks powinien określać, które działania w ramach sektora rybackiego są zrównoważone oraz zawierać poparcie zrównoważonego zarządzania przez sektor;
- Zdefiniowanie zrównoważonego rybołówstwa. Zadanie to obejmuje ocenę bezpośredniego wpływu oraz wpływu wywieranego przez konkretną flotę na łowisko w odniesieniu do gatunków docelowych i gatunków stanowiących połów uboczny oraz dokumentację efektów wykorzystania nowych i selektywnych technologii połowowych.

■ Opis projektu

Wykorzystanie nowych tendencji popularyzujących produkty ekologiczne i odnawialne pochodzące ze zrównoważonych źródeł. Istnieje nadzieja, że stosowanie oraz informowanie o stosowaniu rygorystycznych standardów środowiskowych nie tylko stworzy ekologiczne oraz ekonomicznie opłacalne rybołówstwo, ale także otworzy i zabezpieczy rynki poprzez nagłośnienie tej kwestii i uzyskanie korzystniejszych cen.

■ Przyszłość projektu

Rada Zarządzania Zasobami Morskimi (Marine Stewardship Council – MSC) jest powszechnie znaną, niezależną organizacją, która nadaje ekologiczne oznakowania produktom rybnym. Uzyskanie certyfikatu MSC oznacza, że dane łowisko spełnia ściśle kryteria w zakresie zrównoważonego rybołówstwa, zdrowego środowiska morskiego oraz skutecznego zarządzania. Flota rybacka Hastings łowiąca sole oraz morską flotą rybacką Hastings przeszły proces oceny MSC przeprowadzony przez niezależne jednostki certyfikujące. Proces ten rozpoczął się w październiku 2003, zaś certyfikaty MSC nadano łowiskom makreli, śledzia oraz soli we wrześniu 2005 roku.

■ Wyciągnięte wnioski

Produkty z połowów, które otrzymały akredytację MSC mogą prezentować logo MSC na opakowaniach detalicznych oraz w menu restauracyjnych. Logo jest łatwym sposobem informowania konsumentów, że ryby przez nich kupowane pochodzą ze stabilnych populacji.

5.14 Stworzenie strony internetowej w celu monitorowania produktów rybołówstwa, Francja

Główny cel:

Zwiększenie wartości ryb poprzez wykorzystanie nowych technologii komunikacyjnych.

Kraj/obszar geograficzny:

Francja, Bretania

Okres obowiązywania:

W trakcie realizacji (początek w 2003 r.)

Współpraca:

Stowarzyszenie: Promocja zachodniego Cornoaille (Groupement d'Action Local)

Jednostka koordynująca/organizacyjna:

Stowarzyszenie Taklowców Bretońskich (l'Association des ligneurs de la pointe de Bretagne)

Instrument pomocy finansowej:

Całkowity koszt strony został wyceniony na 41.676 euro. Poprzez projekt LEADER+ Wspólnota Europejska finansuje ok. 40% projektu.

Strona internetowa:

www.pointe-de-bretagne.fr

Osoba kontaktowa:

Gilles Bernard, +33 298 70 70 80

Cele projektu

Stowarzyszenie Taklowców Bretońskich (l'Association des ligneurs de la pointe de Bretagne) stara się zwiększyć wartość poławianych ryb poprzez wprowadzenie możliwości lokalizacji oraz identyfikacji ich pochodzenia. Podstawą będzie nowa strategia komunikacji wykorzystująca najnowsze technologie. Celem jest stworzenie strony internetowej, która będzie działać jako platforma kontaktu pomiędzy konsumentami poszukującymi informacji, handlarzami ryb lub właścicielami restauracji oraz producentami pragnącymi podnieść jakość swoich produktów.

Opis projektu

Po złowieniu ryby, rybak oznacza ją etykietką z numerem. Gdy konsumenci odwiedzą stronę internetową, strona główna wyświetli wszystkie informacje dotyczące zakupionej przez nich ryby po wprowadzeniu numeru z etykietyki umieszczonej na rybie. Informacje te obejmować będą szczegóły dotyczące lokalizacji łowiska, jednostki pływającej, sprzętu oraz okresu połowu, a także ogólne dane dotyczące technik rybackich, rybołówstwa w Bretanii, przepisy kulinarne, itp. Handlarze ryb oraz właściciele restauracji będą mieli dostęp do zdjęć oraz informacji, przez co związek z producentami ulegnie wzmocnieniu. Projekt jest interesujący z perspektywy rozwoju tego obszaru, gdyż oferuje innowacyjną strategię komunikacji, która zjednoczy rybaków. Ponadto, projekt promuje zrównoważone rybołówstwo przybrzeżne

(takie to wysoce selektywny i niemający znaczącego wpływu na środowisko sprzęt rybacki), a także przyczynia się do modernizacji małych i średnich przedsiębiorstw. Ponadto projekt prowadzi do zwiększenia wartości lokalnych produktów, w szczególności z regionu zachodniego Cornouaille oraz umacnia więzi pomiędzy rybołówstwem a turystyką.

Projekt był realizowany w trzech etapach przez okres trzech lat:

- Analiza funkcjonalna oraz koncepcja specyfikacji strony internetowej; studium wykonalności;
- Tworzenie strony internetowej;
- Testowanie strony internetowej, końcowe uwagi oraz realizacja.

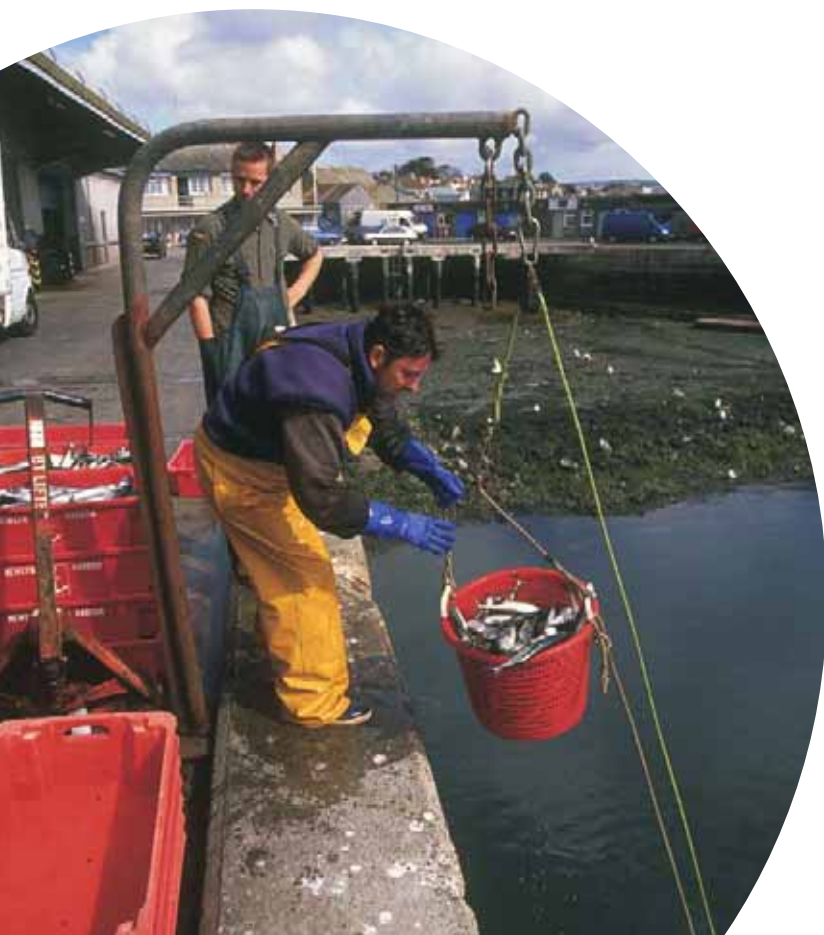
Projekt rozpoczął się w roku 2003. W pierwszym roku przeprowadzono analizę funkcjonalną oraz określono koncepcję specyfikacji strony. W roku 2004 strona została opracowana i była testowana w roku 2005. Kooperatywne stowarzyszenie Audierne Port udzieliło pomocy Stowarzyszeniu Taklowców w pewnych kwestiach technicznych.

Przyszłość projektu

Oczekuje się, że konsumenci, handlarze ryb oraz właściciele restauracji będą odwiedzać stronę oraz, że wizerunek bretońskiego rybołówstwa ulegnie poprawie.

Wyciągnięte wnioski

Projekt ten jest projektem zbiorowym – każdy rybak przyczynia się do tworzenia strony (poprzez znakowanie złowionych ryb i robienie zdjęć). Takie podejście sprzyja budowaniu tożsamości lokalnej społeczności taklowców. Poprzez łączność z ogółem społeczeństwa, społeczność ta lepiej zrozumie swoją tożsamość oraz usługi świadczone innym.

5.15 Regionalny marketing zatoki Cardigan, Zjednoczone Królestwo

Główny cel:

Wspieranie małych społeczności rybackich we wspólnym działaniu i pracy na rzecz ożywienia lokalnej gospodarki, zwiększenia zatrudnienia oraz zabezpieczenia własnej przyszłości. W ramach projektu promowany będzie marketing lokalny, zaś Stowarzyszenie Rybaków z Zatoki Cardigan zajmować będzie się zrównoważonym rozwojem rybołówstwa przybrzeżnego.

Kraj/obszar geograficzny:

Wielka Brytania, Walia

Okres obowiązywania:

W trakcie realizacji (początek w roku 2005)

Jednostka koordynująca/organizacyjna:

Stowarzyszenie Rybaków Zatoki Cardigan (*Cardigan Bay Fisherman's Association Ltd - CBFA*).

Instrument pomocy finansowej:

Użyto środki z FIWR w celu umożliwienia rybakom z Zatoki Cardigan (Walia) działań marketingowych na rzecz swoich własnych produktów zamiast ich eksportowania. W przeciągu dwóch ostatnich lat Stowarzyszeniu Rybaków z Zatoki Cardigan udało się uzyskać ponad 200.000 euro z „Funduszy na Cel 1” w celu ochrony i rozwoju branży rybackiej w okolicach Zatoki Cardigan. Otrzymane środki zostały wykorzystane na utrzymanie oraz stworzenie możliwości zatrudnienia w walijskiej branży rybackiej poprzez maksymalizację istniejącego potencjału i poszukiwanie nowych możliwości rozwoju.

Strona internetowa:

www.ceredigion.gov.uk

Osoba kontaktowa:

Ben Fothergill, cbfaltd@btconnect.com

Informacje ogólne

Przy rosnącym zaniepokojeniu delikatną naturą ekosystemu morskiego, zainteresowane strony starają się, w ramach projektu, zredukować wpływ rybołówstwa na środowisko. W tym aspekcie brano pod uwagę kwestie techniczne, takie jak długość łodzi, liczbę węższych do połowów, możliwość ucieczki dla małych skorupiaków, itp. W kontekście szerszego projektu brano także pod uwagę fakt, że prawie wszystkie ryby złowione w Zatoce Cardigan były eksportowane żywe. Oznacza to, że tylko niewielka część łańcucha dostaw była zlokalizowana w obrębie regionu.

| Cele projektu

Zwiększenie wartości produktów z regionu poprzez rozszerzenie przemysłu rybołówstwa przybrzeżnego na przetwórstwo oraz marketing.

| Opis projektu

Dzięki finansowaniu z FIWR, przedstawiciele Stowarzyszenia Rybaków z Zatoki Cardigan wspólnie pakowali lokalne połowy oraz sprzedawali je w lokalnych restauracjach, hotelach oraz na targowiskach, zamiast eksportowania za granicę.

| Przyszłość projektu

Zwiększenie wartości produktów zamiast eksportowania surowca jest jednym z celów Stowarzyszenia; inny cel to powołanie Walijskiej Federacji Stowarzyszeń Rybackich. Ponadto planowana jest pomoc w zmianie wizerunku przemysłu rybackiego, który boryka się z problemami w zakresie zatrudnienia w obrębie całego kraju. Zmiana wizerunku zawodowego w tej branży nie będzie łatwa. Zwiększenie wartości produktów jest jednym ze sposobów podniesienia prestiżu zawodowego oraz zwiększenia lokalnego dobrobytu poprzez stworzenie nowych miejsc pracy.

5.16 Warsztaty degustacyjne, Francja

Główny cel:

Zaznajomienie turystów z lokalnymi połowami

Kraj/obszar geograficzny:

Francja, Bretania

Okres obowiązywania:

W trakcie realizacji (początek w 2003 r.)

Jednostka koordynująca/organizacyjna:

Biuro turystyki Guilvinec

Instrument finansujący:

60% projektu było finansowanych przez Unię Europejską (LEADER+). Całkowity koszt oszacowano na 7.850 euro.

Kontakt:

Biuro turystyki Le Guilvinec Office du Tourisme,
ot@leguilvinec.com, +33 02 9858 29 29

Informacje ogólne

Rada miasta Guilvinec oddelegowała zadania związane z prowadzeniem oraz promocją Haliotika – muzeum rybołówstwa – lokalnemu biurowi turystycznemu. Misją Haliotika jest pokazanie świata lokalnych połowów poprzez różnorodne metody przekazu, takie jak wystawy oraz zwiedzanie z przewodnikiem targów rybnych oraz obiektów portowych. Muzeum przedstawia rybołówstwo jako wartość kulturową oraz dziedzictwo, co z kolei przyciąga do Bretanii turystów.

Cele projektu

Cele projektu są następujące:

- Umocnienie roli muzeum Haliotika w promowaniu „świata rybackiego” oraz lokalnych produktów, w szczególności owoców morza;
- Organizacja warsztatów cechujących się przyjaznym i otwartym podejściem;
- Nastawienie na lokalnych odbiorców jak i turystów zagranicznych (zarówno ludzi młodych jak i dorosłych).

Opis projektu

W roku 2003 przeprowadzono trzy warsztaty:

- Warsztaty „Ryby/owoce morza” prowadzone przez animatora. Ich celem było zapoznanie uczestników z różnymi gatunkami, ich biologią oraz wartościami odżywczymi. Pozwoliło to konsumentom na odkrycie różnych rodzajów owoców morza oraz stanowiło zachętę dla rybołówstwa przybrzeżnego oraz połowów wielogatunkowych. W chwili obecnej rynek handlu owocami morza (skoncentrowany na kilku gatunkach) prowadzi do ogromnej monogatunkowej eksploatacji przemysłowej (krewetki, tuńczyk, łosoś, itp.);
- Warsztaty poświęcone gotowaniu: poznanie oraz degustacja lokalnych produktów z regionu Cornouaille, poznanie ich wartości odżywczych oraz receptur z ich wykorzystaniem. Warsztaty prowadzone były przez szefa kuchni;
- Spotkanie degustacyjne: konferencja oraz dyskusja z ekspertami zajmującymi się zawodowo żywieniem.

Przyszłość projektu

Projekt rozpoczęto w roku 2003 jako projekt eksperymentalny, jednak może on służyć jako punkt wyjścia dla większych projektów prowadzonych we współpracy z partnerami społecznymi i gospodarczymi.

Wyciągnięte wnioski

Projekt jest ważny dla rozwoju regionu ponieważ promuje lokalne produkty rolne oraz rybne z West Cornouaille. Ponadto projekt umacnia więzi między sektorami rybołówstwa, turystyki oraz gastronomii dzięki współpracy nawiązywanej pomiędzy wieloma uczestnikami.

5.17 SeaNet – zwalczanie przyłówów, Australia

Główny cel:

Redukcja przyłówów oraz przyjęcie najlepszych praktyk przez branżę.

Kraj/ obszar geograficzny:

Australia

Okres obowiązywania:

W trakcie realizacji (początek w 1999 r.)

Współpraca:

Projekt realizowany jest wspólnie przez Ocean Watch Australia, australijską zawodową branżę rybołówstwa, naukowców oraz rząd australijski.

Jednostka koordynująca/organizacyjna:

Ocean Watch Australia Ltd.

Instrument pomocy finansowej:

Australian Natural Heritage Trust - 620.000 dolarów australijskich rocznie (ok. 375.000 euro).

Strona internetowa:

www.oceanwatch.org.au/snindex.htm

Osoba kontaktowa:

Anissa Lawrence,
anissa@oceanwatch.org.au, +61 2 9660 2262

Informacje ogólne

Od wielu lat sektor rolnictwa buduje pomost między rolnikami a naukowcami i badaczami poprzez zatrudnianie tzw. „urzędników łącznikowych”. Urzędnicy ci prowadzą konsultacje z rolnikami odnośnie nowych technologii lub produktów usprawniających ich działania i produktywność. Koncepcja SeaNet polega na wprowadzaniu takiego poziomu komunikacji do przemysłu rybnego, z jednoczesnym skupieniem uwagi na kwestiach środowiskowych.

Cele projektu

Współpraca z sektorem rybołówstwa w celu minimalizacji przyłówów oraz zachęcania do wprowadzania praktyk przyjaznych środowisku.

Opis projektu

Przy pomocy profesjonalnych usług „urzędników łącznikowych”, SeaNet ma na celu usprawnienie wprowadzania zmian w sektorze rybołówstwa poprzez zapewnienie skutecznej komunikacji oraz współpracy pomiędzy naukowcami a rybakami. Jednakże wzmocnienie komunikacji jest czymś więcej niż tylko jednokierunkowym działaniem - żadne badania nie są doskonałe, zaś warunki lokalne mogą wymagać modyfikacji w jego zastosowaniu. SeaNet zapewnia dwustronną komunikację pomiędzy rybakami oraz naukowcami, dostosowując badania do warunków lokalnych. Urzędnicy SeaNet są zatrudniani przez OceanWatch Australia Ltd. i goszczeni przez organizację branżową w miejscu połowów. Współpracując z branżą oraz badaczami, urzędnicy SeaNet zapoznają się z projektami oraz pracują z zawodowymi rybakami w celu opracowania rozwiązań dla ciągłego doskonalenia zawodowych praktyk rybackich. W przypadku rybaków zaangażowanie w projekt SeaNet jest dobrowolne (projekt został zainicjowany przez branżę) i nie ponoszą oni w związku z tym żadnych opłat. Tym niemniej czas, wysiłek oraz fachowa wiedza prezentowana przez rybaków mają kluczowe znaczenie w opracowywaniu nowych i praktycznych sposobów redukcji przyłowów, minimalizowania interakcji z gatunkami chronionymi oraz ulepszania ogólnej zdolności środowiska do odnowy.

Przyszłość projektu

Projekt w trakcie realizacji

Wyciągnięte wnioski

- Wszelkie rodzaje komunikacji powinny mieć charakter osobisty, zaś uczestnictwo w połowach z przedstawicielami branży nie tylko poprawia wizerunek urzędnika SeaNet, ale także odgrywa kluczową rolę w zrozumieniu kompleksowości niektórych połowów oraz stosowanych metod zarządzania;
- Ważne jest, aby metody redukcji przyłowów oraz zrównoważone, tzn. przyjazne środowisku metody połowów miały także pozytywne aspekty dla rybaków, takie jak lepszej jakości produkty połowów, oszczędności paliwa, lepszy odbiór społeczny, itp.;
- Bardzo ważna jest praca z kluczowymi przedstawicielami oraz liderami branży w celu zachęcenia do wprowadzania zmian, które usprawnią skuteczność zawodową a także będą miały pozytywny wpływ na środowisko. „Urzędnik łącznikowy” powinien pozostać na zajmowanym stanowisku przez dłuższy czas, aby zebrać wystarczającą ilość informacji podstawowych oraz nawiązać kontakty.

5.18 Z morza na stół, Australia

Główny cel:

Odbudowa siedlisk rybnych w łowiskach przybrzeżnych z korzyścią dla ekosystemu morskiego, środowiska oraz przemysłu rybnego.

Kraj/obszar geograficzny:

Australia, region metropolitalny Sydney. Trzy programy obszarów wiejskich są także realizowane w Hunter Central Rivers, Hawkesbury Nepean (Nowa Południowa Walia) oraz Burnett Mary Catchments (Queensland).

Okres obowiązywania:

16 miesięcy - 3 lata

Jednostka koordynująca/organizacyjna:

Ocean Watch Australia Ltd.

Instrument pomocy finansowej:

Australijski program „National Landcare”

Strona internetowa:

www.oceanwatch.org.au

Osoba kontaktowa:

Anissa Lawrence,
anissa@oceanwatch.org.au, +61 2 9660 2262

Informacje ogólne

Komercyjny przemysł rybny czerpie korzyści z połowów na zdrowych łowiskach w oceanach, aby móc dostarczać zdrowych ryb oraz owoców morza. Siedliska ryb u wybrzeży australijskich oraz w wodach śródlądowych obejmują tereny ujść rzek lub całych rzek istotne z punktu widzenia rozmnażania ryb, obszary rozwoju narybku, źródła żywności oraz miejsca schronienia (takie jak struktury podwodne) wokół traw morskich, środowiska bogate w składniki pokarmowe (takie jak słone błota oraz namorzyńce) wzdłuż rzek oraz brzegi potoków. Te tereny oraz tereny, na których zbiera się woda deszczowa są równie ważne w dostarczaniu czystej wody, pożywienia oraz zapewnienia przetrwania dla wielu organizmów w skomplikowanej sieci pokarmowej. W wyniku rozrastania się obszarów miejskich, te typy środowisk są często degradowane, segmentowane, zaś dalszy rozwój miast stanowi dla nich zagrożenie. Bez tych środowisk nie będzie owoców morza, a ludzie nie będą mogli czerpać z bogactw morza w celu zdobywania pożywienia.

■ Cele projektu

Praca z grupami społecznymi oraz przedstawicielami branży przemysłowej w celu podejmowania działań w terenie i ułatwiania wprowadzania zmian w zachowaniu w celu poprawy stanu siedlisk rybnych oraz jakości wody, co w konsekwencji przyczyni się do zwiększenia żywych zasobów morskich oraz poprawy stanu ekosystemu morskiego w regionie Sydney.

■ Opis projektu

„Z morza na stół” jest programem realizowanym w 29 lokalizacjach w regionie Sydney Metropolitan Catchment Management. Projekty w roku 2007 obejmowały działania na małą skalę realizowane przez społeczność Bushcare, takie jak ręczne czyszczenie dna oraz większe projekty z udziałem koparek przenoszonych dźwigami nad rzeki w celu usuwania betonowych jazów blokujących drogę ryb. Lokalizacje w Sydney, w których obecnie prowadzony jest projekt, obejmują kwestię takie jak: zarządzanie przepławkami, monitoring dopływu wody deszczowej t.j. składników pokarmowych oraz osadów, roślinność brzegowa, neutralizacja egzotycznych chwastów, minimalizacja szkód wyrządzanych na bagnach przez pojazdy z napędem na cztery koła oraz składowanie śmieci. Kampania promocyjna prowadzona równolegle ma na celu informowanie społeczności, branży rybnej oraz rządu o znaczeniu siedlisk rybnych oraz informowanie osób, które żyją i pracują w rejonie połowów, o pozytywnych działaniach zmierzających do jego ochrony.

■ Przyszłość projektu

Na obecnym etapie finansowania, w ramach programu odnowiono 29 lokalizacji w rejonie Sydney. Drugi etap ma się niebawem rozpocząć, zaś program jest obecnie realizowany w trzech innych łowiskach w Nowej Południowej Walii oraz Queensland; w ramach tego programu rozpoczęto współpracę ze wszystkimi głównymi producentami w każdym regionie na rzecz usprawnienia zrównoważonego rybołówstwa oraz produktywności gruntów rolnych i pastwisk. Ten model wykorzystywania środków dla ochrony naturalnych zasobów w ścisłej współpracy z branżą może być stosowany w każdym innym regionie świata.

■ Wyciągnięte wnioski

- Okres trwania projektu powinien wynosić ok. 15 miesięcy w celu ustanowienia właściwych priorytetów, stworzenia, monitorowania oraz zakończenia niejednokrotnie skomplikowanych projektów;
- Niekiedy w środowisku miejskim, gleba zawiera zanieczyszczenia, które zamiast zasypywania i obsadzania roślinnością są usuwane przez lokalne władze;
- Przywrócenie stanu pierwotnego słonych bagien jest złożonym działaniem wymagającym zaangażowania wielodziedzinowego;
- Praca z przedstawicielami rządowymi może wymagać długoterminowego planowania oraz cierpliwości.

5.19 Konkurs WWF „Inteligentny sprzęt połowowy”, zasięg globalny

Główny cel:

Inspirowanie oraz nagradzanie praktycznych i innowacyjnych projektów sprzętu rybackiego redukującego przyłowy.

Kraj/obszar geograficzny:

Zasięg globalny

Okres obowiązywania:

W trakcie realizacji (początek w roku 2004)

Współpraca:

Branża rybołówstwa, instytuty badawcze, uniwersytety, rządy oraz organizacje społeczne.

Jednostka koordynująca/organizacyjna:

WWF Stany Zjednoczone (WWF – US)

Instrument pomocy finansowej:

Fundusze fundacji

Strona internetowa:

www.smartgear.org

Osoba kontaktowa:

Kimberly Davis,
kimberly.davis@wwfus.org
lub Michael Osmond,
michael.osmond@wwfus.org

Informacje ogólne

Każdego roku miliardy zwierząt są nieumyślnie łowione przez sieci rybackie, a następnie wyrzucane martwe lub zdychające do oceanów. Są to delfiny, żółwie morskie, ptaki morskie, młode ryby, ryby o niewielkiej wartości komercyjnej, korale, rozgwiazdy. Zjawisko to nosi nazwę połowów ubocznych. Przypadkowe połowy tych tzw. „gatunków niedocelowych” to główny problem w zarządzaniu rybołówstwem, powodujący stratę czasu ze strony rybaków oraz setki milionów dolarów wydawane na naprawy uszkodzonego sprzętu oraz nieskuteczne metody połowów. Jest to także jedno z największych zagrożeń dla środowiska morskiego, powodujące utratę cennych zasobów naturalnych oraz dramatyczny spadek liczebności populacji wielu gatunków morskich.

Cele projektu

Konkurs „Inteligentny sprzęt” pomoże rozwiązać problem przyłowów poprzez zachęcenie osób kreatywnie myślących na całym świecie do dzielenia się swoimi pomysłami.

Opis projektu

Projekt „Inteligentny sprzęt” inspirowa ludzi do poszukiwania nowych sposobów rozwiązania problemu przyłowów. Najlepsze pomysły zostaną wybrane po przeprowadzeniu oceny przez najlepszych światowych ekspertów. Pomoże to skutecznie zwrócić uwagę na problem przyłowów. Wyzwaniem dla jury w konkursie jest wybór innowacyjnych pomysłów oraz ocena ich potencjału, a także znalezienie sposobu na promowanie ich dalszego rozwoju oraz realizacji. Jury kierować się będzie następującymi kryteriami:

- Czy pomysł jest innowacyjny i oryginalny?
- Czy wpływa na zmniejszenie przyłowów gatunków niedocelowych oraz innych gatunków, w szczególności gatunków narażonych na wyginiecie oraz/ lub gatunków zagrożonych wymarciem?
- Czy pozwoli rybakom utrzymać lub zwiększyć dochodowość?
- Czy pomysł może być zrealizowany w rzeczywistości?
- Czy pomysł jest praktyczny i łatwy do wykorzystania?
- Czy pomysł jest opłacalny?

Zwycięzca otrzyma nagrodę 30.000 dolarów (ok. 23.000 euro), która zostanie przeznaczona na realizację pomysłu od wstępnego projektu do prototypu, łącznie z testowaniem oraz początkową produkcją. Dwie nagrody drugorzędne wynosić będą po 10.000 dolarów (ok. 7.500 euro) każda.

Przyszłość projektu

Konkurs „Inteligentny sprzęt 07” rozpoczął się w lutym 2007 r.

Wyciągnięte wnioski

W ciągu pierwszego roku trwania konkursu otrzymano ponad 50 prac konkursowych z 16 krajów. Świadczy to o wielkim zainteresowaniu zmniejszaniem skali przyłowów poprzez rozwój i dzielenie się wiedzą fachową na temat innowacyjnego sprzętu rybackiego¹⁴.

¹⁴ Zobacz także przykład: „Monitoring zastosowania w rybołówstwie przemysłowym selektywnych worków wykonanych z tkaniny o oczkach obróconych o 90° (T90) str. 56

6. Przykłady polskie

6.1 Wdrażanie systemu identyfikowalności surowców i produktów rybnych

Główny cel:

Wdrożenie i testowanie w warunkach przemysłowych informatycznego systemu identyfikowalności surowców i produktów rybnych.

Kraj/obszar geograficzny:

Polska, woj. pomorskie

Okres obowiązywania:

2005-2008

Jednostka koordynująca/organizacyjna:

Morski Instytut Rybacki w Gdyni

Instrument pomocy finansowej:

Sektorowy Program Operacyjny „Rybołówstwo i przetwórstwo ryb 2004-2006”.

Strona internetowa:

www.mir.gdynia.pl

Osoba kontaktowa:

Olga Szulecka,
olga@mir.gdynia.pl, +48 58 7356157

Informacje ogólne

Zgodnie z Rozporządzeniem (WE) nr 178/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 28 stycznia 2002 r. ustanawiającym ogólne zasady i wymagania prawa żywnościowego, powołującym Europejski Urząd do spraw Bezpieczeństwa Żywności oraz ustanawiającym procedury w zakresie bezpieczeństwa żywności, od 1 stycznia 2005 roku wszystkie podmioty sektora spożywczego, w tym także branży rybnej, zobowiązane są zapewnić identyfikację swoich dostawców i odbiorców oraz umożliwić przedstawienie tych informacji na żądanie właściwych władz, a także powinny odpowiednio oznakowywać produkty w celu ułatwienia możliwości ich śledzenia. Stąd też wynika potrzeba wsparcia podmiotów sektora rybnego we wdrażaniu systemów identyfikowalności, które dostarczą danych niezbędnych do spełnienia powyższych wymagań.

Cele projektu

Głównym celem projektu jest wdrożenie i testowanie informatycznego systemu identyfikowalności surowców i produktów rybnych w trzech zakładach przetwórstwa rybnego. Zadaniem projektu jest także rozpowszechnienie wiedzy z zakresu identyfikowalności oraz bezpieczeństwa żywności (między innymi zagadnień znakowania i wycofania produktów z rynku) wśród podmiotów sektora rybnego, w szczególności rybaków i hodowców oraz przetwórców rybnych.

Szprot cały świeży

Zawartość / Content:	Masa netto / Net weight:
05901596432013	525.00 kg.
Liczba / Count:	Seria / Batch / Lot:
21	030307103008
SSCC: 059015960000014332	

(02) 05901596432013 (37) 21

(10) 030307103008

(00) 059015960000014332

Opis projektu

W pierwszym etapie projektu wdrożono oraz testowano informatyczny system identyfikowalności w trzech przetwórnich rybnych, zlokalizowanych w województwie pomorskim. System ten oparty jest na wymaganiach standardu wymiany danych GS1 i zapisie informacji w postaci kodu kreskowego GS1-128 oraz na wymaganiach standardów CEN: CWA 14659:2003 i CWA 14660:2003.

Wdrożony system identyfikowalności obejmuje gromadzenie w bazie danych informacji o surowcach i produktach, na wszystkich etapach procesów produkcyjno-dystrybucyjnych prowadzonych w zakładach uczestniczących w projekcie: od przyjęcia surowca, poprzez obróbkę (patroszenie, filetowanie, mrożenie, podwędzanie), magazynowanie, aż po dystrybucję. W ramach systemu identyfikowalności uwzględniono dostawców tych podmiotów (jednostki połowowe, hodowle rybne i innych dostawców surowca) oraz odbiorców tych zakładów (między innymi sieci handlowe i inne zakłady przetwórcze). Umożliwiło to gromadzenie i archiwizację informacji w łańcuchach produkcyjno-dystrybucyjnych od dostawców surowców po odbiorców produktów.

W drugim etapie projektu, wiedzę z zakresu identyfikowalności, także tę zdobytą podczas wdrażania systemu identyfikowalności, przekazywano podmiotom sektora rybnego w ramach konferencji i szkoleń skierowanych głównie do rybaków, hodowców i przetwórców, a także poprzez publikacje przygotowane dla podmiotów branży rybnej.

Przyszłość projektu

Uzyskane podczas testowania systemu wyniki oraz informacje zdobyte podczas jego wdrażania pozwalają na stwierdzenie, iż przedstawiany system identyfikowalności umożliwia śledzenie partii surowców i produktów w łańcuchu produkcyjno-dystrybucyjnym, a ponadto ułatwia

prowadzenie procesów produkcyjnych, magazynowych i logistycznych w zakładzie, poprzez stały dostęp (on-line) do danych dotyczących realizowanych operacji oraz stanów magazynowych. Dużą zaletą wdrożonego systemu identyfikowalności jest również jego elastyczność na zmiany spowodowane nowymi surowcami, produktami, dostawcami i odbiorcami oraz pomieszczeniami magazynowymi i etapami procesu produkcyjnego.

Należy podkreślić, iż wdrożony system po niewielkich modyfikacjach może być z powodzeniem stosowany przez inne zakłady przetwórcze, nie tylko w branży rybnej.

Wyciągnięte wnioski

Wdrażanie systemu identyfikowalności w przetwórnich rybnych pokazało, iż kluczowe znaczenie dla prawidłowego funkcjonowania systemu ma dobór prostego w obsłudze oprogramowania, a także wytrzymałych urządzeń do obsługi systemu, które muszą być odporne na trudne warunki panujące w zakładach przetwórczych, np.: niską temperaturę i dużą wilgotność powietrza. W przypadku dłuższego przechowywania np.: mrożonych surowców i produktów rybnych, ważne jest także zastosowanie wytrzymałego materiału etykietowego, który zapewni trwałość etykiet z kodem kreskowym i możliwość odczytu danych przez cały okres magazynowania.

Przeprowadzone w ramach projektu szkolenia pokazały także, że seminaria z zakresu identyfikowalności i znakowania są potrzebne branży rybnej, ponieważ wiedza podmiotów z tej tematyki nie zawsze jest wystarczająca.

Należy podkreślić, iż większą szybkość i pewność w transmisji informacji z zakresu identyfikowalności w łańcuchu dostaw dałoby objęcie wszystkich podmiotów jednolitym informatycznym systemem wymiany danych.

6.2 Morskie obszary chronione jako narzędzie ochrony ekosystemów i zarządzania rybołówstwem

Główny cel:

Ocena możliwości morskich obszarów chronionych jako narzędzia zarządzania rybołówstwem i ochrony zagrożonych gatunków, siedlisk i ekosystemów przed oddziaływaniem rybołówstwa.

Kraj/obszar geograficzny:

Polska, Dania, Szwecja, Finlandia, Niemcy, Wielka Brytania, Irlandia, Francja, Holandia, Norwegia/Morze Bałtyckie, Morze Północne, północno-wschodni Atlantyk

Okres obowiązywania:

W trakcie realizacji (od 2004 r.)

Jednostka koordynująca/organizacyjna:

Duński Uniwersytet Techniczny – DTU Aqua (Dania), (początkowo koordynację prowadził Duński Instytut Badań Rybackich, który został włączony do DTU)

Instrument pomocy finansowej:

Szósty Program Ramowy Unii Europejskiej

Strona internetowa:

www.mpa-eu.net

Osoba kontaktowa:

Prof. Erik Hoffman (DTU Aqua, Dania), kierowanie częścią polską projektu – dr Krzysztof Radtke (Morski Instytut Rybacki w Gdyni), radtke@mir.gdynia.pl

Informacje ogólne

Morskie obszary chronione mają szansę stać się ważnym elementem zarządzania rybołówstwem i ochrony ekosystemów przed jego oddziaływaniem w ramach Wspólnej Polityki Rybackiej Unii Europejskiej. W porównaniu do Ameryki Północnej ten sposób zarządzania jest w wielu krajach europejskich mało rozwinięty i brak jest kompleksowej wiedzy na ten temat jego aplikacji i skutków stąd wynikających. Z tego względu placówki naukowo-badawcze Unii Europejskiej wystąpiły w ramach Szóstego Programu Ramowego z aplikacją o projekt badawczy, który w szerokim kontekście podjąłby tematykę morskich obszarów chronionych w wodach Unii Europejskiej. Powstały dwa konsorcja instytucji naukowych, których propozycje projektów pozytywnie oceniła Komisja Europejska. Projekt PROTECT (omawiany w niniejszym streszczeniu) i projekt EMPAFISH dotyczący basenu Morza Śródziemnego. Oba projekty ściśle ze sobą współpracują wymieniając doświadczenia m.in. poprzez zorganizowane w 2007 r. w Hiszpanii wspólne sympozjum tematyczne o morskich obszarach chronionych.

Cele projektu

W ramach trzech analizowanych studiów tematycznych (zobacz opis projektu) przeprowadzona zostanie:

- Ocena projektu morskich obszarów pod względem lokalizacji, wielkości, poziomu regulacji działalności człowieka, charakterystyki ekosystemów, a także struktur zarządzania nimi
- Ocena potencjalnych zysków i straty dla rybołówstwa wynikających z ochrony zasobów i podstawowych siedlisk, włączając także korzyści dla wód przyległych
- Zbadanie socjoekonomicznych skutków istniejących lub proponowanych morskich obszarów chronionych dla lokalnych społeczności, użytkowników, a także ocena wpływu zagadnień socjoekonomicznych na procesy decyzyjne.

Opis projektu

Projekt PROTECT składa się z trzech studiów tematycznych:

- Ekosystem odgórnie sterowany (dorsz Centralnego Bałtyku);
- Znaczenie kluczowego komponentu łańcucha troficznego w funkcjonowaniu ekosystemu (dobijaki Morza Północnego);
- Ekosystemy głębokowodnych raf koralowych (zimnolubne rafy koralowe z rodzaju *Lophelia* u brzegów Irlandii i Norwegii).

Przyszłość projektu

W trakcie realizacji.

Wyciągnięte wnioski

(wstępne - projekt nie został zakończony)

Studium Morza Bałtyckiego jest ilustracją zastosowania zamykania rejonów połowów aby regulować rybołówstwo na populacji dorsza bałtyckiego, którego egzystencja silnie zależy od czynników środowiska. Jest także przykładem stosowania morskich obszarów chronionych dla ochrony populacji tego gatunku, który silnie migruje i znajduje się pod silną presją rybołówstwa. Z tego względu analiza czasoprzestrzennego rozmieszczenia nakładu połowowego jest niezwykle istotna w celu oceny czy morskie obszary ochrony spełniły swoją rolę ochrony zasobów dorszy bałtyckich.

Dotychczasowa analiza studium tematycznego dotyczącego morskich obszarów chronionych na Bałtyku pozwala na wyciągnięcie następujących wniosków:

- Sukces morskich obszarów chronionych dla ochrony dorszy jest silnie zdeterminowany przez warunki środowiska panujące w Bałtyku;
- Dla silnie migrującego gatunku jakim jest dorsz ocena skutków oddziaływania na zasoby (ich poprawę) jest trudne do określenia, stąd też należy raczej analizować zmiany stanu całego stada w kontekście Bałtyku a nie określonym obszarze chronionym;
- Symulacje różnych scenariuszy obszarów chronionych wykazały, że w przypadku długotrwałego utrzymywania się niekorzystnych warunków środowiska tylko zamykanie całego obszaru Centralnego Bałtyku dla ukierunkowanych połowów dorszy byłoby skutecznym środkiem poprawy stanu zasobów, a nie jak to ma obecnie miejsce zamykanie jedynie obszarów tarlisk;
- Efektywna regulacja nakładem połowowym może być alternatywą do łączonego zamykania sezonu łowczego latem i małoskalowego zamykania obszarów tarlisk w okresie całego roku;
- Modelowanie czasoprzestrzennego rozmieszczenia nakładu połowowego wykazało, że rybołówstwo rekompensuje straty wynikające z zamykania obszarów chronionych poprzez przemieszczanie się w inne rejon nie objęte zakazem połowów;
- Bioekonomiczne symulacje wykazały, że znaczące zwiększenie obecnie istniejących obszarów chronionych pozytywnie wpłynęłoby na wzrost biomasy stada tarłowego dorszy, jednak w perspektywie 7 lat objętych symulacją wzrost zasobów byłby na tyle mały, że nie rekompensowałby strat wynikających z wykluczenia z połowów znaczącej części obszarów.

6.3 Monitoring zastosowania w rybołówstwie przemysłowym selektywnych worków wykonanych z tkaniny o oczkach obróconych o 90° (T90)

Główny cel:

Głównym celem projektu było określenie właściwości ochronnych (tj. możliwości uwalniania z worka dorszy młodocianych i niewymiarowych) konstrukcji worka dorszowego z tkaniny o oczkach obróconych o 90° i porównanie ich z właściwościami ochronnymi worka typu Bacoma.

Kraj/obszar geograficzny:

Polska, woj. pomorskie

Okres obowiązywania:

Maj 2005 – Grudzień 2006

Jednostka koordynująca/organizacyjna:

Morski Instytut Rybacki w Gdyni

Instrument pomocy finansowej:

Sektorowy Program Operacyjny „Rybołówstwo i przetwórstwo ryb 2004-2006”.

Strona internetowa:

www.mir.gdynia.pl

Osoba kontaktowa:

Dr inż. Waldemar Moderhak
Moderhak@mir.gdynia.pl, +48 58 73 56 258

Informacje ogólne

Prace nad narzędziami gwarantującymi bardziej selektywne korzystanie z zasobów morskich (głównie zasobów dorsza) trwają w Morskim Instytucie Rybackim w Gdyni od 1996 roku. Efektem tych prac jest opracowanie worka o oczkach odwróconych o 90° (T90). Narzędzie to jest alternatywą dla innych selektywnych typów sieci, gwarantującą rozwój zrównoważonego rybołówstwa w Morzu Bałtyckim.

Cele projektu

Celem projektu był monitoring, w okresie całego sezonu dorszowego, rozkładów długości dorszy łowionych workami o oczkach obróconych o 90° na kutrach połowiących przemysłowo, to jest bez stosowania konstrukcji używanych w typowych badaniach selektywności (np. okrywy). Na podstawie wyników monitoringu określono możliwości uwalniania z worka dorszy niewymiarowych, co przełożono na właściwości ochronne tego narzędzia.

Opis projektu

Obserwowany w ostatnich latach spadek liczebności populacji większości poławianych na skalę przemysłową gatunków ryb wymógł na branży rybackiej poszukiwanie bardziej selektywnych i przyjaznych środowisku metod korzystania z zasobów. W latach dziewięćdziesiątych w Morskim Instytucie Rybackim (MIR) w Gdyni opracowano nowy materiał służący do produkcji sieci. Materiał ten poprzez odwrócenie oczek o 90° jest silnie selektywny. Oczka, pozostające przez cały proces połowu otwarte, pozwalają niewymiarowym rybom na wydostanie się z sieci. W ramach projektu „Monitoring zastosowania w rybołówstwie przemysłowym selektywnych worków wykonanych z tkaniny o oczkach obróconych o 90° (T90)” przeprowadzono monitoring rozkładu długości dorszy łowionych workami o oczkach obróconych o 90° na kutrach poławiających przemysłowo. W okresie całego sezonu dorszowego kapitanowie kutrów, które otrzymały pozwolenie na stosowanie worków o oczkach obróconych, zobowiązani zostali do prowadzenia bieżących zapisów uzyskanych połowów, w specjalnie do tego celu przygotowanych zeszytach. Zapisy obejmowały, między innymi: czas trwania zaciągów, masy złowionych dorszy, przyłów ryb płaskich, przyłów pozostałych gatunków ryb oraz masy dorszy niewymiarowych. Co półtora do dwóch miesięcy na każdym kutrze prowadzone były kontrolne pomiary w celu określenia zakresu długości łowionych dorszy przez poszczególne jednostki. Opracowane naukowo wyniki, posłużyły do określenia właściwości selektywnych, jakie uzyskują worki o oczkach obróconych o 90° w przemysłowej eksploatacji.

Zebrane podczas trwania projektu dane pozwoliły na przedstawienie Międzynarodowej Radzie Badań Morza (ICES z siedzibą w Kopenhadze) i następnie UE, mocnych argumentów powodujących, że Rozporządzeniem Rady (WE) nr 2187 z dnia 21 grudnia 2005 roku worek T90 został wprowadzony do stosowania od 1 stycznia 2006 roku w połowach dorsza na Bałtyku, jako alternatywa dla worka typu Bacoma.

Przyszłość projektu

Ponieważ, w odczuciu MIR, stopień wdrożenia w Polsce worków T90 nie był satysfakcjonujący, MIR podjął działania mające na celu rozpowszechnienie stosowania tego worka, który jest narzędziem o wysokich walorach ochrony żywych zasobów mórz, jak również i środowiska. W obecnej chwili, w wielu krajach świata tego typu konstrukcje są szeroko stosowane, ponieważ jest to rozwiązanie, które nie tylko chroni środowisko, ale i nie powoduje zmniejszonych zarobków rybaków, ze względu na lepszą jakość i nie mniejszą ilość łowionych ryb - dzięki lepszym warunkom przepływu wody przez worki T90.

Działania mające na celu rozpowszechnienie tego narzędzia prowadzone są w ramach projektu „Worek T90 = ekologiczne połowy dorsza”. W jego ramach wykonane zostały materiały informacyjno-promujące oraz film krótkometrażowy prezentujący korzyści ekonomiczne i ekologiczne nowej konstrukcji worka T90. Informacje o projekcie pojawiły się w lokalnej Panoramie oraz Teleexpresie. Konstrukcja worka była także prezentowana podczas szeregu seminariów branżowych w kraju i za granicą np. podczas Walnego Zjazdu Rybaków ze Zrzeszenia Rybaków Morskich, a także na seminarium w Islandii dotyczącym nowych włoków.

Wyciągnięte wnioski

Tworząc nowe, bardziej selektywne narzędzia służące do połowów należy wziąć pod uwagę nie tylko cechy takie jak większa selektywność czy większe bezpieczeństwo ryb (np. przed okaleczeniem), ale także, ważne z punktu widzenia branży, koszty dostosowania linii produkcyjnej, koszty produkcji, czy ważną dla samych rybaków efektywność połowów. Niezwykle ważne jest także, czego zabrakło w tym projekcie, a co uzupełnione zostało przez projekt „Worek T90 = ekologiczne połowy dorsza”, zagwarantowanie odpowiednich środków na promocję nowo tworzonego narzędzia. Tylko poprzez szerokie propagowanie nowych, przyjaznych zarówno dla środowiska jak i samych rybaków narzędzi połowowych można doprowadzić do ich zastosowania na szeroką skalę.

6.4 Projekt Innowacyjny w zakresie stymulowania wzrostu produkcji materiału zarybieniowego cennych gatunków ryb, ze szczególnym uwzględnieniem szczupaka

Główny cel:

Zasadniczym celem projektu jest poprawa stanu zasobów organizmów wodnych poprzez wdrożenie technologii zwiększenia produkcji materiału zarybieniowego szczupaka i innych gatunków ryb wśród tych użytkowników wód, którzy nie posiadają bazy wylęgarniczej lub baza ta nie jest we właściwym stopniu rozwinięta. Celem jest również rozpropagowanie wiedzy i technologii z zakresu nowoczesnej akwakultury poprzez przeprowadzenie warsztatów oraz przygotowania i wydania materiałów szkoleniowych.

Kraj/ obszar geograficzny:

Polska

Okres obowiązywania:

2006–2008

Jednostka koordynująca/organizacyjna:

Instytut Rybactwa Śródlądowego

Instrument pomocy finansowej:

Sektorowy Program Operacyjny „Rybołówstwo i przetwórstwo ryb 2004-2006”.

Strona internetowa:

<http://spo-szczupak.infish.com.pl>
<http://www.infish.com.pl>

Osoba kontaktowa:

Dr Marek Łuczyński,
marekjl@infish.com.pl, + 48 89 524 01 71

Informacje ogólne

Ryby drapieżne, w tym szczupak, mają szczególne znaczenie w środowisku wodnym. Ich występowanie jest istotne zarówno ze środowiskowego punktu widzenia (ich wpływ na prawidłowe funkcjonowanie ekosystemów jest niepodważalny) jak i z punktu widzenia gospodarczego (poprzez ich wpływ, jako gatunków o charakterze wyborowym, na efektywność gospodarki rybackiej). Nadmierna eksploatacja, kłusownictwo oraz zmiany w środowisku powodują zanikanie tych gatunków. Dla tego też niezwykle ważne staje się opracowanie metod przywracania tych gatunków do środowiska naturalnego.

■ Cele projektu

Głównym celem projektu jest poprawa stanu zasobów organizmów wodnych oraz wprowadzenie nowoczesnych technik i metod w akwakulturze poprzez:

- Zwiększenie produkcji pełnowartościowego materiału zarybieniowego szczupaka i innych gatunków ryb;
- Podniesienie poziomu wiedzy i umiejętności praktycznych użytkowników wód;
- Szerokie rozpowszechnienie posiadanej wiedzy i wykorzystanej technologii, dokonywane w formie szkoleń i publikacji;
- Rozwój technologii przyjaznych dla środowiska;
- Potencjalne zwiększanie atrakcyjności wędkarskiej zarybianych wód;
- Zainicjowanie tworzenia ruchomej bazy wylęgarniczo – podchowowej, wykorzystywanej po zakończeniu projektu w celu dalszego praktycznego szkolenia użytkowników wód.

■ Opis projektu

Realizacja projektu obejmuje następujące działania:

- Skonstruowanie przewoźnych, kompletnych modułów wylęgarniczo - podchowowych, umożliwiających inkubację ikry i pozyskanie wylęgu w warunkach w pełni kontrolowanych a następnie udostępnienie ich wybranym użytkownikom wód, w celu produkcji materiału zarybieniowego na własne potrzeby;
- Doskonalenie kompleksowej technologii produkcji materiału zarybieniowego w warunkach terenowych, w oparciu o przewoźne moduły wylęgarniczo – podchowowe;
- Przygotowanie i przeprowadzenie kilkudniowego szkolenia stacjonarnego oraz cyklu krótszych szkoleń z zakresu nowoczesnej akwakultury wybranych gatunków ryb, przeprowadzanych w Gospodarstwach Rybackich.

■ Przyszłość projektu

Projekt znajduje się w ostatniej fazie realizacji. W październiku odbędą się w Giżycku teoretyczno-praktyczne warsztaty: „Innowacyjne metody w zakresie stymulowania wzrostu produkcji materiału zarybieniowego cennych gatunków ryb, ze szczególnym uwzględnieniem szczupaka” na których podsumowane zostaną wyniki projektu. Ponadto planuje się zainicjowanie tworzenia ruchomej bazy wylęgarniczo – podchowowej, która będzie wykorzystywana po zakończeniu projektu w celu dalszego praktycznego szkolenia użytkowników wód oraz produkcji materiału zarybieniowego.

■ Wyciągnięte wnioski

Duże zainteresowanie osób związanych z rybactwem, zarówno samymi modułami wylęgarniczo-podchowowymi jak i organizowanymi w ramach projektu szkoleniami, dowodzi trafności podjętej przez Instytut Rybactwa Śródlądowego inicjatywy. Skonstruowane urządzenia będą już od wczesnej wiosny 2009 r. wykorzystywane do intensywnej produkcji materiału zarybieniowego, prowadzonej równolegle w sześciu osobnych gospodarstwach, położonych na terenie Warmii i Mazur. Instytut Rybactwa Śródlądowego będzie dążyć do tego, aby dla zwiększenia różnorodności i wielkości produkcji, wokół każdego gospodarstwa zawiązywała się liczniejsza grupa użytkowników wód, wspólnie wykorzystująca udostępnione moduły.

6.5 Pan Karp – tradycyjny produkt ekologiczny

Główny cel:

Aktywizacja wszystkich związanych z hodowlą karpi w Polsce do zjednoczonego działania na rzecz promocji tej szlachetnej ryby, będącej sercem polskiej tradycji kulinarnej.

Kraj/obszar geograficzny:

Polska

Okres obowiązywania:

2005 – 2008

Jednostka koordynująca/organizacyjna:

Instytut Rybactwa Śródlądowego we współpracy z Towarzystwem Promocji Rybactwa i Produktów Rybnych

Instrument pomocy finansowej:

Sektorowy Program Operacyjny „Rybołówstwo i przetwórstwo ryb 2004-2006”.

Strona internetowa:

www.pankarp.pl, www.infish.com.pl

Osoba kontaktowa:

Prof. dr hab. Bogusław Zdanowski,
bzdanowski@infish.com.pl
+ 48 89 524 01 71

Informacje ogólne

Projekt „Pan Karp”, o charakterze promocyjnym, ma za zadanie popularyzację karpia. Poprzez budowanie wizerunku tej ryby jako zdrowego i smacznego produktu projekt ma się przyczynić do rozwoju branży rybackiej związanej z produkcją karpia.

Cele projektu

Wprowadzony w 2005 roku program zawiera kilka ściśle powiązanych ze sobą działań mających na celu:

- Integrację środowiska hodowców karpia;
- Wykreowanie zarejestrowanej marki i loga dla karpia (Pan Karp), które będzie jednolite we wszystkich przekazach skierowanych do potencjalnych odbiorców produktu (producenci, hurtownicy, kupcy, media, konsumenci). Ten znak ma dla konsumenta oznaczać pewność, że zakupiony karp ma gwarancję najwyższej jakości;
- Zapewnienie dziennikarzom wszystkich mediów (ogólnokrajowych i lokalnych) wiarygodnych, solidnych i uzasadnionych informacji o korzyściach wynikających ze spożywania karpia: zdrowy, naturalny, ekologiczny, smaczny, z bogatą tradycją;
- Dostarczenie centralnie zaprojektowanych, koordynowanych i wyprodukowanych materiałów wspierających popyt na karpia do punktów sprzedaży (np.: ulotki, plakaty, transparenty itd.);
- Lepsze poznanie zachowań konsumentów i preferencje związane z jedzeniem karpia.

Opis projektu

Jesienią 2004 roku pomysł założenia towarzystwa służącego promocji karpia przybrał realne kształty. Na spotkaniu hodowców karpia z przedstawicielami Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa przedstawiciele środowiska rybackiego oraz Instytutu Rybactwa Śródlądowego doszli do wniosku, że należy zjednoczyć siły, by móc lepiej korzystać z funduszy unijnych i skuteczniej promować produkty rybne. W wyniku tych ustaleń powstał projekt „Pan Karp” - inicjatywa największych polskich hodowców wspieranych przez Instytut Rybactwa Śródlądowego, którzy chcą przekonać Polaków, że warto jeść karpia nie tylko od święta. Ryby z hodowli „Pan Karp” pochodzą z najczystszych rejonów Polski, hodowane są zgodnie z ponad stuletnią tradycją i żywione tylko naturalnym pokarmem. Dzięki temu ich mięso jest najwyższej jakości - pełne witamin i mikroelementów i wolne od jakichkolwiek toksyn. Podkreślenie tych walorów przyczyni się do skuteczniejszej promocji karpia hodowanego w ramach projektu.

Przyszłość projektu

Projekt „Pan Karp” jest kontynuowany przez Instytut Rybactwa Śródlądowego we współpracy z Towarzystwem Promocji Rybactwa i Produktów Rybnych. Do głównych celów projektu należy obecnie zintensyfikowanie działań w mediach oraz organizacja kampanii szkoleniowych i edukacyjnych, których celem będzie podnoszenie świadomości oraz poziomu wiedzy społeczeństwa na temat sposobów hodowli karpia. Dodatkową działalnością w obrębie projektu będzie prowadzenie szkoleń popularyzujących najlepsze praktyki hodowlane oraz przyznawanie świadectw - certyfikatów jakości - gospodarstwom, które przestrzegają norm hodowlanych.

Wyciągnięte wnioski

Projekty związane z promocją produktów, w tym także produktów rybnych, wymagają skoordynowanych działań marketingowych, badawczych i szkoleniowych. Jedynie poprzez aktywizację środowiska rybackiego oraz skorzystanie z jego doświadczenia i wiedzy, które wynikają z tradycji i prawdziwego zamiłowania do chowu karpia, można osiągnąć zamierzony cel – rozpropagowanie karpia jako tradycyjny, smaczny i zdrowy polski produkt rybny.

7. Uwagi końcowe

Mądre inwestycje opisane w niniejszym poradniku stanowią różnorodne przykłady projektów oraz działań, które przyczyniają się do stworzenia zrównoważonego rybołówstwa. Takie oraz podobne projekty realizowane na terenie Unii Europejskiej mają szansę na otrzymanie dofinansowania z EFR w ciągu kolejnych siedmiu lat.

Szczegółowa analiza projektów oraz ich wpływu pozostaje poza zakresem niniejszej publikacji, należy jednak dokonać kilku ogólnych obserwacji:

- **Zakres działań:** Ramy finansowania EFR obejmują bardzo szerokie spektrum działań, począwszy od projektów związanych z ponadsektorową współpracą, poprzez badania i promocję selektywnego sprzętu rybackiego, aż po certyfikację oraz projekty ekoznakowania. Są tutaj również projekty wspierające „oddolny” schemat zarządzania, regionalne inicjatywy marketingowe, edukację oraz szkolenia, a także projekty na rzecz poprawy stanu siedlisk rybnych oraz jakości wody;
- **Szerokie grono uczestników:** Projekty skupiają szerokie grono uczestników. Są to rybacy, stowarzyszenia rybaków, przetwórcy, naukowcy oraz organizacje zajmujące się ochroną środowiska. Jak wspomniano wcześniej, wszystkie organizacje z sektora rybołówstwa – łącznie z organizacjami trudniącymi się produkcją, przetwórstwem oraz marketingiem produktów rybołówstwa oraz akwakultury, organizacjami zawodowymi, gospodarczymi, społecznymi oraz środowiskowymi – kwalifikują się do finansowania w ramach EFR;
- **Procesy uwzględniające wiele zainteresowanych stron:** Większość projektów opiera się na międzysektorowej współpracy partnerskiej, zachęcającej do lepszej współpracy pomiędzy zainteresowanymi stronami. Projekty w jasny sposób ukazują, że współpraca w odniesieniu do konkretnych kwestii może przynieść pozytywne wyniki zarówno z punktu widzenia gospodarki jak i ekologii;

• **Wewnętrzna komunikacja:** W wielu projektach podkreślono znaczenie dobrej wewnętrznej komunikacji jako jednego z najważniejszych czynników warunkujących sukces. Jednak usprawnienie dialogu pomiędzy partnerami może także stanowić cel sam w sobie. Mimo istnienia różnic w poglądach uczestników, osiągnięcie porozumienia jest często możliwe, jeżeli dyskusje prowadzone są krok po kroku. Wyznaczenie jasnych celów na samym początku projektu ma duże znaczenie;

• **Zakres czasowy:** To w szczególności międzysektorowe stosunki partnerskie wymagają czasu w wypracowaniu zaangażowania oraz zaufania pomiędzy wszystkimi partnerami. Ponadto w ich przypadku wymagana jest odpowiednia skala czasowa konieczna do zrealizowania celów większych projektów – nietrudno o niewłaściwe oszacowanie tej skali. Osiągnięcie początkowych wymiernych wyników w krótkim terminie może być pomocne w utrzymaniu zapału i entuzjazmu wśród partnerów.

Warto również zaznaczyć, że w nowym okresie programowania 2007–2013 w ramach zatwierdzonego w październiku przez Komisję Europejską Programu Operacyjnego Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007-2013 Polska ma do wykorzystania 979 mln Euro. Środki te mogą być wykorzystane nie tylko w celu restrukturyzacji floty mającej na celu dostosowanie jej wielkości do wielkości zasobów, ale również, o co zabiega WWF Polska i do czego mamy nadzieję przyczyni się ta publikacja, do realizacji projektów promujących i wdrażających zasadę zrównoważonego, a więc przyjaznego dla środowiska, rybołówstwa. Liczymy, że przykłady zawarte w tej publikacji staną się dla wszystkich środowisk związanych z Bałtykiem źródłem inspiracji do działania na rzecz ochrony zasobów Morza Bałtyckiego.

8. Lista organów państw członkowskich zarządzających wsparciem EFR

AUSTRIA

Federalne Ministerstwo Rolnictwa, Leśnictwa,
Środowiska i Gospodarki
Stubenring 12
A-1012 Wiedeń
Tel.: +43 1 71100

BELGIA

Landbouw- en Visserijbeleid
Treurenberg 16 (3de verdieping)
B-1000 Bruksela
Tel.: +32 2 552 77 69

CYPR

Ministerstwo Rolnictwa, Zasobów Naturalnych
oraz Środowiska
Departament Rybołówstwa oraz Badań Morskich
Alolou 13
CY – Nikozja
Tel.: +357 22 80 78 67

CZECHY

Ministerstwo Rolnictwa
Tišnov 17
117 05 Praga 1
Tel.: +420 2 2181 2062

DANIA

Departament Żywności, Rybołówstwa
oraz Agrobiznesu
Nyropsgade 30
DK-1780 Kopenhaga V
Tel.: +45 33 95 80 00

ESTONIA

Ministerstwo Rolnictwa
Wydział Gospodarki Rybołówstwem
Lai 39/41
EE-15056 -Tallin
Tel.: +372 625 6265

FINLANDIA

Ministerstwo Rolnictwa i Leśnictwa
Wydział Rybołówstwa i Zwierzyny Łownej
P.O. Box 30
FIN-00023 Helsinki
Tel.: +358 9 16001

FRANCJA

Ministerstwo Rolnictwa i Rybołówstwa
Dyrekcja ds. Połowów Morskich i Akwakultury
3, place de Fontenoy
F-75007 Paryż
Tel.: +33 149 55 8201 or 8221 or 8248

NIEMCY

Federalne Ministerstwo Ochrony Konsumentów,
Spraw Wyżywienia i Rolnictwa Referat 621
Rochusstraße 1
D-52123 Bonn
Tel.: +49 1888 529 35 91

GRECJA

“Archi Diacheirissis EPAL”
(Management authority OP Fisheries)
Ierosolymon street n° 6
GR – 112 52 Ateny
Tel.: +30 210 86 65 632

WĘGRY

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi
Wydział Rolnictwa i Rozwoju Wsi
1055 Budapeszt, Kossuth Lajos tér 11.
Tel.: +36 1 301 4000

IRLANDIA

Wydział Komunikacji oraz Zasobów Morskich
i Naturalnych
Adelaide Road
Dublin 1
Tel.: +353 1 678 20 35/6

WŁOCHY

Ministerstwo Polityki Rolnej i Leśnej
 Dyrekcja Generalna ds. Rybołówstwa i
 Akwakultury
 Viale dell'Arte, 16
 I-00144 Rzym
 Tel.: +39 06 59 08 45 31

ŁOTWA

Ministerstwo Rolnictwa
 Republikas laukums 2
 Ryga
 LV-1981
 Tel.: +371 702 7262

LITWA

Ministerstwo Rolnictwa
 Wydział Rybołówstwa
 Gedimino pr.19 (Lelevelio g.6)
 LT-01103 Wilno
 Tel.: +3705 2391 174

MALTA

Ministerstwo Spraw Wiejskich oraz Środowiska,
 Departament Spraw Weterynaryjnych
 oraz Rybołówstwa
 Barriera Wharf
 Valletta CMR 02
 Tel.: +356 22 95 20 00

HOLANDIA

Ministerie van Landbouw, Natuur en
 Voedselkwaliteit - Directie Visserij
 Postbus 20401
 Bezuidenhoutseweg 73
 2500 EK 's-Gravenhage (Haga)
 Tel.: +31 70 3784763

POLSKA

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi
 Departament Rybołówstwa
 ul. Wspólna 30,
 00-930 Warszawa
 Tel.: +48 22 6231471

PORTUGALIA

Director Geral das Pescas e Aquicultura
 Edifício DGPA
 Avenida Brasília
 P-1449-030 Lizbona
 Tel: +351 21 3035700

SŁOWACJA

Ministerstwo Rolnictwa Republiki Słowacji
 Wydział Rozwoju Obszarów Wiejskich
 Dobrovieňova 12
 812 66 Bratysława
 Tel: +421 2 59 266 301

SŁOWENIA

Ministerstwo Rolnictwa, Leśnictwa oraz Żywności
 Dyrekcja ds. Łowiectwa oraz Rybołówstwa
 Dunajska 56-58
 1000 Lublana
 Tel.: +386 1 478 91 44

HISZPANIA

Secretaría General de Pesca
 Director General de Estructuras y Mercados
 Ortega y Gasset n° 57
 E-28008 Madryt
 Tel.: +34 91 347 50 00

SZWECJA

Szwedzka Rada ds. Rybołówstwa
 Box 423
 SE-401 26 Göteborg
 Tel.: +46 31 743 03 00

ZJEDNOCZONE KRÓLESTWO

Agencja ds. Rybołówstwa Morskiego
 3-8 Whitehall Place
 Londyn
 SW1A 2HH
 Tel.: +44 20 7270 8328

Publikacja zrealizowana w ramach projektu Zrównoważone rybołówstwo

Więcej informacji na temat projektu:

Ewa Milewska: emilewska@wwf.pl

Piotr Prędko: ppredki@wwf.pl

oraz na stronie www.wwf.pl

ISBN: 978-83-60757-14-7

Wyprodukowano na papierze ekologicznym

Chronimy przyrodę z ludźmi i dla ludzi.

WWF jest jedną z największych na świecie organizacji zajmujących się ochroną przyrody. Od 1961 roku działamy na rzecz powstrzymania degradacji środowiska naturalnego i stworzenia przyszłości, w której ludzie będą żyli w harmonii z przyrodą. Obecnie ok. 1,300 projektów prowadzonych jest przez WWF na całym świecie. W Polsce zabiegamy o ocalenie najcenniejszych rzek i lasów, staramy się przeciwdziałać zmianom klimatu, prowadzimy także projekt ochrony największych drapieżników – wilka, rysia i niedźwiedzia. Walczymy z nielegalnym handlem ginącymi gatunkami. Staramy się o to, aby rozwój gospodarczy Polski odbywał się z poszanowaniem przyrody i potrzeb ludzi. Prowadzimy także projekt zagraniczny, którego celem jest ochrona zagrożonych gatunków zwierząt w dorzeczu Konga, w sercu Afryki. Realizacja naszej misji nie byłaby możliwa, gdyby nie wsparcie jakie otrzymujemy ze strony polskiego społeczeństwa. Ty też możesz nam pomóc wpłacając darowiznę na konto: 24 1030 1999 7111 0000 0700 0001

Więcej informacji: www.wwf.pl

for a living planet®

WWF Polska

Ul. Wiśniowa 38
02-520 Warszawa
tel.: 022 849 84 69
fax.: 022 646 36 72

**www.
WWF
.pl**